

EEA strateegia 2009–2013 Mitmeaastane tööplaan

Kaas: EEA
Kujundus: EEA

Vastutus

Käesoleva trükise sisu ei tarvitse kajastada Euroopa Komisjoni ega Euroopa Ühenduse muude institutsioonide ametlike seisukohti. Euroopa Keskkonnaagentuur ega ükski agentuuri nimel tegutsev era- või juriidiline ei vastuta käesolevas dokumendis sisalduva informatsiooni kasutamise eest.

Autoriõigus

© EEA, Kopenhaagen, 2009

Taasesitamine on lubatud allikale viitamisel, kui ei ole märgitud teisiti.

Internetis leidub Euroopa Liidu kohta palju informatsiooni: www.europa.eu.

Luksemburg: Euroopa Ühenduse Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 978-92-9213-011-4

DOI 10.2800/13499

Keskkonnasõbralik toode

Käesolev väljaanne on trükitud kõrgete keskkonnanormide kohaselt.

Trükkinud Schultz Grafisk

— Keskkonnajuhtimissertifikaat: ISO 14001

— IQNet –Rahvusvaheline Sertifitseerimisvõrgustik DS/EN ISO 14001:2004

— Kvaliteedisertifikaat: ISO 9001: 2000

— Registreeritud Euroopa keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteemile (EMAS) vastavaks, litsents nr DK-000235

— Omab õigust kasutada ökomärgist Põhjamaade Luigemärk, litsents nr 541 176

Paber

RePrint – 90 gsm

CyclusOffset – 250 gsm

Mõlemad paberid on korduvakasutuses ja neile on omistatud ökomärk Põhjamaade Luigemärk.

Trükitud Taanis

Euroopa Keskkonnaagentuur
Kongens Nytorv 6
1050 Kopenhaagen K
Taani
Tel: +45 33 36 71 00
Faks: +45 33 36 71 99
Veeb: eea.europa.eu
Päringud: eea.europa.eu/enquiries

EEA strateegia 2009–2013

Mitmeaastane tööplaan

Lühidalt Euroopa Keskkonnaagentuurist

Euroopa Keskkonnaagentuur (EEA) on Euroopa Liidu organisatsioon, mis pakub objektiivset, usaldusväärset ja võrreldavat keskkonnainfot. EEA eesmärk on tagada, et poliitikakujundajad ja üldsus saaksid keskkonna seisundi ja selle tulevikuväljavaadete kohta pidevalt teavet. EEA pakub ka sõltumatut teaduslikku teavet ja tehnilist tuge, et ühendus ja liikmesriigid saaksid võtta keskkonna kaitsmiseks ja selle seisundi parandamiseks asjakohaseid meetmeid kasutusele, nagu on sätestatud asutamislepingus ning ühenduse keskkonna ja säästva arengu tegevusprogrammides. EEA teeb koostööd riigiasutustega, rahvusvaheliste konventsioonide organitega ja ÜROga, teadlastega, erasektoriga ning kodanikega.

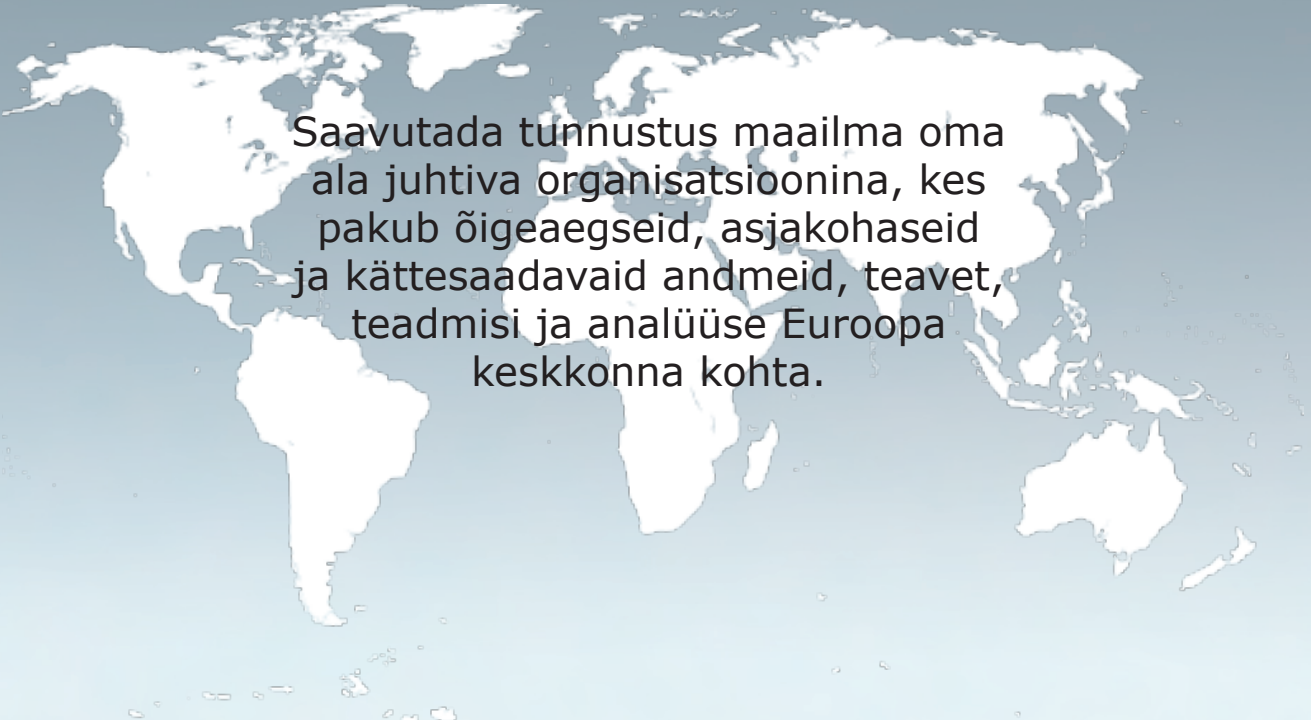
EEA koostab hulgaliselt erinevaid keskkonnaülevaateid. Nende hulka kuuluvad iga viie aasta tagant koostatav keskkonnaseisundi ja tulevikuväljavaadete aruanne, analüüsid teemade ja sektorite lõikes, poliitikameetmete tõhususe analüüsid, tuleviku-uuringud ja üleilmastumisest Euroopa keskkonnale ja loodusvaradele avalduvate

mõjude käsitlemine. EEA on keskkonnaandmete ja -indikaatorite oluline allikas ja haldaja ning peamisi keskkonnaalaste teadmiste ja teabeteenuste pakkujaid.

Euroopa Keskkonnaagentuur ning Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrk (Eionet) loodi 7. mai 1990. aasta määrusega (EMÜ) nr 1210/90 (muudetud 29. aprilli 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 933/1999 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuli 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 1641/2003). 1993. aastal määrati EEA asukohaks Kopenhaagen ja agentuur alustas tegevust 1994. aastal. Agentuuri põhimäärus kehtestab EEA tööülesanded (artikkel 2) ja prioriteetsed valdkonnad (artikkel 3); agentuuri mitmeaastased ja iga-aastased tööplaanid tuginevad neile.

EEA strateegia aastateks 2009–2013 on agentuuri neljas mitmeaastane tööplan EEA juhatus võttis selle vastu oma 52. koosolekul 26. novembril 2008. aastal.

Meie visioon

Saavutada tunnustus maailma oma ala juhtiva organisatsioonina, kes pakub õigeaegseid, asjakohaseid ja kättesaadavaid andmeid, teavet, teadmisi ja analüüse Euroopa keskkonna kohta.

EEA juhatuse esimees

Dr Karsten Sach

Tahaksin juhatuse nimel tänada ametist lahkuvat esimeest Lars-Erik Liljelundi juhatuse pühendunud ja tõhusa juhtimise eest. Viimase paari aastaga on keskkonnapoliitika taas tõusnud tavapoliitika päevakorda, mis tõestab EEA pidevat head tööd ja näitab, et agentuuri panus on praegu tähtsam kui kunagi varem.

EEA-l on hea võimalus oma rolli sõltumatu ja usaldusväärse keskkonnateabe pakujana veelgi suurendada. Samuti sooviksin ma järgmist viit aastat silmas pidades rõhutada EEA teatud strateegilisi teemasid.

Meie uus strateegia jätkab ELi keskkonnaalaste tegevusprogrammide eesmärkide toetamist. Seega on EEA töö keskmes jätkuvalt kliimamuutused, loodus ja bioloogiline mitmekesisus, keskkond ja tervis, aga ka loodusvarad ja jäätmed. Uue strateegiaga edendatakse ka Euroopa ühist keskkonnateabe infosüsteemi (SEIS).

Euroopa keskkonnapoliitika kujundamisel hakkavad võtmerolli mängima ja uut, eriti ökosüsteemi teenuste, ökotõhususe, kujunemisjärgus tehnoloogiate ja innovatsiooni vallas. Meie ühiskond ja majandus vajavad põhjalikult läbimõeldud keskkonnapoliitikat.

EEA jätkab tihedat koostööd naaberriikidega, eelkõige Lääne-Balkani piirkonnaga. Tuleb märkida, et meie ennetav ja tihe koostöö mitte ainult ei paranda keskkonnateabe kvaliteeti ja ulatust, vaid sellel on tähtis roll ka nende riikide keskkonnaseisundi stabiliseerimisel.

Laiemas plaanis vaadates andis EEA 2007. aastal avaldatud aruanne „Euroopa keskkond — neljas hinnang” ehk Belgradi aruanne poliitikakujundamise seisukohalt asjakohast, ajakohast ja usaldusväärset teavet keskkonna ja ühiskonna koostoime kohta üleeuroopalisel tasandil, kaasates 56 riiki. Ühtlasi oli see hea näide sellest, et keskkonnapoliitika edukaks rakendamiseks tuleb kaasata kõik osalised nii maailma tasandil kui piirkondlikult.

Agentuuri töösse panustavad nii üldsus, poliitikakujundajad, teadlased kui ka poliitikud ning see suundumus süveneb; kliimamuutused, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, vee- ja õhukvaliteet — kõik need teemad tekitavad tuliseid vaidlusi.

Mõistan, et selline koostöö saab jätkuda ainult siis, kui selle keskmes on tulevikku vaatav EEA, kes pakub järgmise viie aasta jooksul uuenduslikku, õigeaegset, asjakohast ja põhjalikku teavet.

EEA teaduskomitee esimees

Prof. László Somlyódy

Alates Euroopa Keskkonnaagentuuri loomisest on selle tööd toetanud sõltumatu teaduskomitee, mis koosneb silmapaistvatest keskkonnateadlastest, kes katavad üheskoos suure hulga keskkonnavaldkondi ning tagavad agentuuri väljunditele teadusliku aluse. Agentuur tegeleb paljude keskkonnateemadega ning jälgib tähelepanelikult esilekerkivaid suundumusi. Tal on ka võtmeroll teaduslike ja poliitiliste arutelude omavahelise seose tagamisel.

Teaduskomiteel on heameel näha EEA uut mitmeaastast tööplaani 2009–2013, mis on kõikehõlmav ja hästi tasakaalustatud dokument. Selles käsitletakse mitte ainult looduse-, füüsika-, bioloogia-, keemia- ja mehaanikavaldkonda, vaid võetakse arvesse ka poliitilisi ja majanduslikke mõjureid ning sotsioloogilisi piiranguid. Paljude mitut valdkonda hõlmavate teemade ja terviklike keskkonnahindamistega, mis agentuuril on plaanis ette võtta, on selline valdkondadevaheline lähenemisviis seotud programmi keskmesse.

Agentuuri koostatud viit aastat hõlmavad keskkonnaaruanded ja üleeuroopalised hinnangud on olnud abiks teadusuuringute raamprogrammide prioriteetide seadmisel. Sellest lähtudes võiks teaduskomitee minu arvates aktiivsemalt osaleda oma tegevusvaldkondadega seotud teadusuuringute kavade koostamises, samuti kujunemisjärgus tehnoloogiate, näiteks bio- ja nanotehnoloogiate teadusuuringute kavandamises.

Pidades silmas keskkondlike, majanduslike, ühiskondlike ja tehnoloogiliste probleemide terviklikuma lähenemisviisi, aitab teaduskomitee luua sidemeid ja säilitada tiheda dialoogi mitte ainult akadeemiliste ringkondade ja teadustööpartneritega, vaid ka valitsusväliste organisatsioonidega, tootjate ja kodanikega.

Taustsüsteem, milles EEA töötab, areneb kiiresti. Seetõttu on oluline kinni haarata võimalustest, mida pakuvad uued arengud, näiteks üleilmne keskkonna- ja turvaseire (GMES) ja muud seirealgatused. Tõenäoliselt muudavad need põhjalikult andmete, teabe ja indikaatorite näitajate kogumise ja esitamise viisi.

On väga oluline, et aastatel 2009–2013 uuriks agentuur teaduskomitee liikmete toel jätkuvalt esilekerkivaid teemasid edaspidiste teadusuuringute kavandamiseks, ning selgitaks nii Euroopa kui ka liikmesriikide tasandil välja teaduslikud lüngad ja keskkonnauuringute perspektiivi, mis võib mõjutada nende keskkonnaalaste väljakutsete kulgu, millega Euroopa praegu silmitsi seisab.

Teaduskomitee uueks esimeheks valiti dr Detlef Sprinz.

EEA tegevdirektor

Prof. Jacqueline McGlade

Käesolevas strateegias kirjeldame oma plaane viieks eelseisvaks aastaks. Strateegia on koostatud lähtudes praegustest ja tulevastest teabevajadustest, rõhuasetusega kogutud keskkonnateabe palju laiemal kasutusel. Lihtsustame oma tegevust, loome uusi töövõtteid ja töötame välja uusi meetodeid selle nimel, et keskkonnahoidlikmõtlemisviis jõuaks ka tavapärasesse majandus- ja sotsiaalpoliitika kujundamisse.

Uued viisid keskkonnateabe tõlgendamiseks

Loodus on enamasti avalik vara — see kuulub kõigile, aga mitte kõik ei kanna selle eest hoolt. Selleks, et aidata loodust väärtustada, peame leidma viisi, et looduse säilitamise ja kaitsmise eest õiglast hinda maksta. EEAs luuakse ametliku statistikaga samaväärsed andmed ökoloogiliste teenuste ja keskkonnaressursside kohta, mis täiendavad traditsioonilisi majandusressursside andmeid. Ühtlasi kindlustame metoodilise aluse keskkonnaalast aruandlust käsitleva rahvusvahelise kokkuleppe sõlmimiseks ning koostame Euroopa ökosüsteeme ja teenuseid käsitlevat aruannet Eureka 2012. Tulevikus suudame näidata, kuidas ettevõtted ja valitsused saavad ökosüsteemi teenused ülemaailmse majanduse ümberkorraldamisse kaasata.

Uued viisid keskkonnateabe kasutamiseks

Inimesed vajavad neid ümbritseva keskkonna kohta ajakohast teavet. Näiteks suureneb linnastumise hoogustudes nende inimeste hulk, kes puutuvad

kokku suurte osooni ja tahkete osakeste kogustega. Nüüd on andmed osooni kohta EEA veebiprojekti Ozone Web kaudu peaaegu reaajas kättesaadavad ning projekti tutvustatakse ka arstidele ja haiglatele, et luua kõnealuse saasteaine suhtes tundlikele inimestele hoiatussüsteem. EEA pakub interneti kaudu andmeid õhukvaliteedi kohta, kasutades maapinnal asuvaid seirejaamu ja GMES-programmi maavaatlust, et tervishoiuvaldkonna partnerid saaksid peamiselt keskkonnast tulenevate hingamisteede haiguste kohta rohkem teavet.

Uued viisid tekkivate keskkonnaprobleemide kindlaksmääramiseks

Ülimalt oluline on ette aimata, millist teavet poliitikakujundajad, tootjad ja kodanikud tulevikus otsuste tegemiseks vajavad. Uue vormi saanud väljaandes Signaalid juhime lugejate tähelepanu teemadele, mis meie hinnangul lähiaastatel tõenäoliselt päevakorda tõusevad. Head näited sellest, kuidas EEA on oma töös üldsuse vajadusi prognoosinud, on põllumajanduskütused, energiatoetused ning ökosüsteemi teenuste ja elektromagnetilise kiirguse hindamine. Meie töö aluseks on ennetuspõhimõte, tõendite hindamine, otsuste tegemine eri suurusega määramatuse olukorras ning otsust toetavate mudelite ja stsenaariumide kasutamine. Viie eelseisva aasta jooksul loome lihtsa arvutusmeetodi, mis võimaldaks meil ette näha praeguste ja tulevaste sotsiaalsete ja majanduslike tegurite põhjustatud võimalikke keskkonnamõjusid.

Uued tööviisid

Kuna üha rohkem inimesi on jõudnud veendumusele, et keskkond mängib nende elus olulist rolli, on nõudlus usaldusväärse kohaliku teabe järele järsult kasvanud. Sellise teabe pakkumine EEA võrgustike kaudu on andnud ainulaadse ja positiivse kogemuse. Tänu tänapäevasele tehnoloogiale ja tarkvarale on meil õnnestunud ära kasutada seires ja vaatluses tehtud teaduslikke edusamme. Tänapäeval on jõutud arusaamale, et eraisikutest vaatlejatel, eriti neil, kes elavad kõrvalistes piirkondades või kes oma eluviisi või töö tõttu keskkonnaga pidevalt kokku puutuvad, on meile palju öelda. Töötades sellistes piirkondades nagu Arktika, märkavad kohalikud inimesed muutusi sageli palju kiiremini kui ükskõik kui põhjalikult väljatöötatud proovivõttuprogramm. Nende tõendusallikate ühendamine ametlike hinnangute ja analüüsidega muutub üha tähtsamaks. EEA on kodanike ülemaailmse keskkonnavaatluse

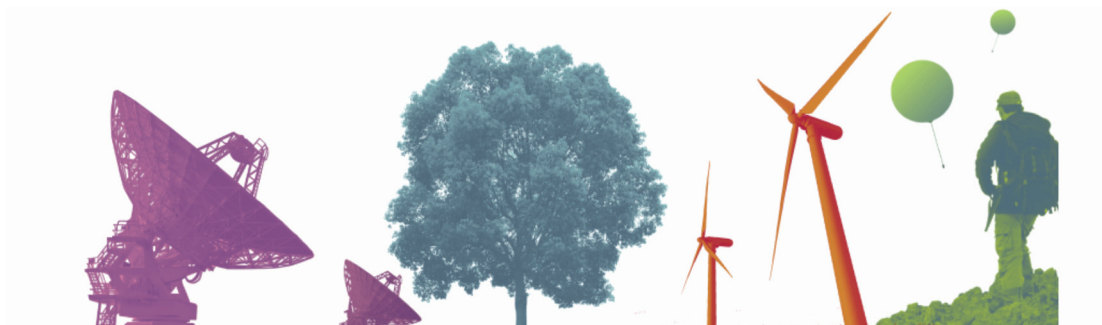

---

kaudu oma võrgustikke ning teadmiste kogumise ja vaatluse allikaid laiendanud ja arendanud. Viie eelseisva aasta jooksul suurendame Euroopa ühise

keskkonnateabe süsteemi abil rakenduste hulka, et pakkuda nii kohalikul kui ka maailma tasandil laia valikut keskkonna jälgimise teenuseid.

Meie eesmärk

Tänapäeval on enamik eurooplasi ühte meelt, et keskkonnal on nende elukvaliteedile märkimisväärne mõju ning et ülemaailmsed suundumused mängivad selles olulist rolli. Nad soovivad, et transpordi, energeetika, elamuehituse, põllumajanduse, kalanduse, toidu ja tervise vallas otsuste tegemisel võetaks keskkonda arvesse samamoodi nagu majanduslikke ja sotsiaalseid vajadusi. Ka ettevõtted püüdlevad innovatsiooni ja ökotõhususe poole, et saavutada kõrgemaid keskkonnastandardeid ja säilitada majanduslik konkurentsivõime.

Viimase 30 aasta jooksul on Euroopas märgatavalt vähenenud õhusaasteainete heited, osoonikihti kahjustavate kemikaalide tootmist on vähendatud 95% ulatuses, on sõlmitud leping kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamise kohta, loodud uuenduslik süsinikdioksiidi heitkogustega kauplemise ja kompensatsioonisüsteem, on hoogustunud looma- ja taimekaitse, paranenud magevee ja rannikuvee kvaliteet ning ohutu joogivee üldine kättesaadavus. Paljud neist edusammudest on tehtud tänu keskkonnaseadustiku (Aquis Communautaire) rakendamisele.

Seejuures on inimesed kliimamuutuste, õhukvaliteedi, jäätmeäitluse ja kemikaalide mõju pärast endiselt mures. Nad esitavad keskkonnaga toimuva kohta hulgaliselt küsimusi ning tahavad teada, kuidas see neid ennast ja tulevasi põlvkondi mõjutab.

Meie agentuuri eesmärk on pakkuda Euroopa poliitikakujundajatele ja kodanikele õigeaegset ja asjakohast teavet ja teadmisi, et luua kindel alus keskkonnapoliitikale, aidata leida vastuseid küsimustele igapäevase elukeskkonna kohta ning tagada, et keskkonnasõbralik mõtlemine ja keskkonnaharidus lõimitaks otsustamisprotsessi.

Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks kavatsame viie eelseisva aasta jooksul:

- toetada jätkuvalt Euroopa keskkonna õigusaktide rakendamist keskkonna analüüside ja hinnangute kaudu,
- tagada pidev juurdepääs kvaliteetsetele keskkonnaandmetele, -teabele ja -teenustele,
- koostada Euroopa kohta põhjalikke keskkonnaaruandeid ja tuleviku-uuringuid, arvestades üha enam ülemaailmselt taustsüsteemi,
- tegeleda tähtsate keskkonnaalaste prioriteetidega niipea kui need poliitilisse päevakorda tõusevad,
- parandada mitmekeelse teabe edastamist ja levitamist poliitikakujundajatele ja kodanikele multimeedia kaudu.

Meie strateegia aastateks 2009–2013

Viimaste aastate jooksul on kasvanud teadlikkus kliimamuutustest ja vajadusest kiiresti poliitilisi meetmeid rakendada. Selle tulemus on omakorda keskkonnaalaste algatuste ja organisatsioonide arvu plahvatuslik kasv. Püüame nendele muutustele oma strateegiaga reageerida, keskendudes keskkonnaandmete voogude koondamisele ning nende ajastuse, ruumilise täpsuse ja kvaliteedi parandamisele, luues vajaduse korral uusi teabeallikaid ja soodustades terviklikumaid teadmisi ökosüsteemide ja peamiste sotsiaalmajanduslike tegevusväljade omavahelistest seostest ning parandades keskkonnahariduse kvaliteeti ja tõhusust Euroopas.

EEA strateegia aastateks 2009–2013 on neljas mitmeaastane tööplaen. See põhineb meie eelmise, 2004.–2008. aasta strateegia edukal elluviimisel. 2004.–2008. aasta strateegia põhines kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi peamistel prioriteetidel ja selles määrati agentuur Euroopa keskkonnaandmete, -teabe ja -teadmiste peamiseks edastajaks.

EEA 2008. aasta tõhususe hinnangus märgiti, et „agentuur on [...] sidusrühmade nõutud toodete edastamiseks ja teenuste osutamiseks kõige tõhusam. [...] Keeruline on ette kujutada, [...] kuidas saaks erapooletut ja usaldusväärset teavet koguda mõne muu Euroopa organisatsioonidele kättesaadava mehhanismi kaudu”.

2008. aasta hinnangus anti ka mitu soovitus prioriteetide seadmiseks ja teabe levitamiseks. Neist on lähtunud tulevikuprioriteetide kavandamisel ja agentuuri ressursside määramisel.

Meie uus strateegia on rajatud kolmele peamisele tegevusele:

- jätkata ELi ja rahvusvahelistes keskkonnaalastes õigusaktides ja eriti kuuendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud teabevajaduste täitmist,
- pakkuda paremini ajastatud hinnanguid selle kohta, kuidas ja miks keskkond muutub ning kas keskkonnapoliitika, sealhulgas kuues keskkonnaalane tegevusprogramm, ELi säästva arengu strateegia, ja muude seotud valdkondade poliitika on olnud tõhus,
- parandada kogu Euroopas keskkonnaalaste andmete ja teadmiste koordineerimist ja levitamist.

Strateegias kirjeldatakse EEA tegevust neljas valdkonnas:

- keskkonnateemad,
- valdkondadevahelised teemad,
- integreeritud keskkonnahinnangud,
- teabeteenused ja kommunikatsioon.

Kaks täiendavat strateegilist valdkonda hõlmavad EEA sisemisi toiminguid, haldust ja juhtimist.

Eesmärgid

Meie peamine eesmärk aastateks 2009–2013

EEA peamine eesmärk on koguda Euroopa, üleeuroopalisi ja piirkondlikke põhjalikke keskkonnaandmeid ja -näitajaid, koostada hinnanguid ja temaatilisi analüüse, et pakkuda kindlat alust keskkonnapoliitiliste otsuste tegemiseks Euroopa Liidus ja liikmesriikides ning koostööks kandidaat- ja võimalike kandidaatriikidega ning Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riikidega.

Jätkame tööd Eionetiga, koostöödtegevate riikidega ja arvukate partnerorganisatsioonidega, sealhulgas Euroopa Komisjoni, riigiasutuste, rahvusvaheliste konventsioonide organite ja ÜROga, haridus-, tehnika- ja teadusringkondadega, erasektori ja kodanikega, et tagada pakutavate andmete, analüüside ja teabe asjakohasus ning kvaliteet.

Meie strateegilised eesmärgid on:

- mängida olulist rolli Euroopa keskkonnapoliitika ja sellega seotud poliitikameetmete, eriti Euroopa Komisjoni keskkonnaalase tegevusprogrammi väljatöötamises ja rakendamises,
- jälgida ELi ja EEA liikmesriikide, kandidaatriikide ja võimalike kandidaatriikide keskkonnapoliitika tõhusust,
- toetada ELi säästva arengu strateegia seiret (säästva arengu näitajatega abistamise kaudu), keskendudes peamistele keskkonnaga seotud valdkondadele,
- koostada põhjalikke keskkonnaaruandeid ja analüüse kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi ja ELi säästva arengu strateegia raames, käsitleda keskkonnateemasid, teha tuleviku-uuringuid ning kasutada sotsiaalsete ja majanduslike struktuuride muutustega seotud varajast hoiatamist,
- pakkuda regulaarsemalt uuendatud teavet ja võimaluse korral peaaegu reaajas andmeid, et edastada ühise keskkonnateabe süsteemi ja keskkonnaandmete keskuste kaudu õigeaegsemat teavet,
- prognoosida uusi ideid ja mõtteviise, eriti ökosüsteemi teenuste, loodusvarade kasutamise ja kujunemisjärgus tehnoloogiate, innovatsiooni ja käitumismuutuste kohta,
- töötada välja uued veebipõhised teenused keskkonnahariduse vajaduste rahuldamiseks,
- aidata tõhusa kommunikatsiooni ja teabeteenuste osutamise abil tagada, et keskkonnahoidlik mõtlemisviis saaks osaks poliitikakujundamisest ja Euroopa kodanike igapäevaelust.

Peamised tegevused

Peamised tegevused aastatel 2009–2013

2009. aastal:

- käivitame teabeteenused viies keskkonnaandmete keskuste tegevusvaldkonnas õhukvaliteedi, kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse, magevee (sealhulgas Euroopa veeteabesüsteemi WISE veebilansinäitajad ning Teadusuuringute Ühiskeskuse teave üleujutuste ja põuariskide kohta), mere ja maa kasutamise kohta ning teeme kindlaks haavatavuse ja kohanemisega, katastroofide ennetamise ja nendega toimetulekuga seotud teabevajadused,
- loome EEA tugiinfrastruktuuri Euroopa ühisele keskkonnateabe süsteemile (SEIS) ja Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuurile (INSPIRE), parandades andmete kättesaadavust veebis ja veebiteenuseid,
- koordineerime kohapealsete andmete pakkumist GMESi teenuste jaoks ja ühendame need Maa jälgimise süsteemide süsteemiga GEOSS,
- Rootsi eesistumise ajal toetame Balti makropiirkonna keskkonnahinnanguid,
- koostame analüüse uue ülemaailmse Rohelise Kursi (Green New Deal) ja vähem süsinikdioksiidiheteid tekitava majanduse kavandamiseks,
- koostame kaks olulist trükist varajase hoiatamise kohta,
- toetame kliimamuutuste teemalisi arutelusid, mille tulemusena korraldatakse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 15. konverents Kopenhaagenis (COP15),
- koostame aruande bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamise saavutatud kohta, lähtudes Euroopa bioloogilise mitmekesisuse näitajate ühtlustamise projektist (2010).

2010. aastal:

- keskendudes tegevuslikele ja strateegilistele poliitilistele prioriteetidele, sealhulgas kandidaat- ja võimalike kandidaatriikidega seotutele (kuues Euroopa keskkonnavaline tegevusprogramm ja ELi säästva arengu strateegia), koostame Euroopa keskkonna seisundi ja väljavaadete kohta EEA perioodilise põhjaliku Euroopa keskkonnavalvaate, samuti keskkonnategevuse tulemuslikkuse tabeli,
- analüüsime, kuidas täita ELi kokkuleppeid vähem süsinikdioksiidiheteid tekitava ja rohelise majanduse saavutamiseks aastaks 2050,
- pakume koostöös Teadusuuringute Ühiskeskusega üleilmsete keskkonna valupunktide kohta regulaarseid analüüse,
- loome kliimamuutustele vastuvõtlikkuse ja nendega kohanemise kaardistamise ja

teabeteenuse katastroofide haldamiseks ja ennetamiseks Euroopas,

- toetame Vahemere hinnanguid ja teisi asjakohaseid tegevusi Hispaania ja Belgia eesistumise ajal.

2011. aastal:

- toetame keskkonnavalvaade koostamist Euroopa naabruspoliitika raames,
- viime lõpule ökosüsteemi teenuste ja inimeste heaolule tekitatud kahjude hindamise, arvestades juurde tegevusetuse maksumuse.

2012. aastal:

- koostame Euroopa ökosüsteemi teenuste kohta hinnangu Eureka 2012,
- toetame kogu Euroopa Liitu hõlmava vee ja põhjavee seisundi ülevaate koostamist veeteabesüsteemi WISE abil.

2013. aastal:

- toetame ülevaate koostamist kuuenda keskkonnavalase tegevusprogrammi tulemustest ja ELi säästva arengu strateegiast.

Viie aasta vältel:

- säilitame ja laiendame EEA keskkonnaandmete voogusid ja teabeteenust Reportneti ja EEA viie keskkonnaandmete keskuse kaudu,
- teeme koostööd Eurostati, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraadiga, keskendudes näitajatele, andmete lihtsustamisele ja paremale ajastamisele neljapoolse kokkuleppe raames,
- teeme koostööd Euroopa Komisjoni teadusuuringute peadirektoraadiga ja ELi rahastatavate teadusprojektidega, et väljundeid ja tulemusi paremini kasutada,
- koostame temaatilisi hinnanguid, varajase hoiatamise uuringuid, strateegilisi tulevikuanalüüse ja teabehinnanguid, mis on vajalikud poliitika kujundamiseks mitmesuguste keeruliste ja tõsiste keskkonnaprobleemide ilmnemisel,
- toetame Eurostati tööd säästva arengu näitajate kohta,
- jälgime poliitiliste eesmärkide saavutamist, keskkonna- ja sellega seotud valdkondade poliitika tõhusust ning poliitiliste meetmete rakendamise tulemusnäitajaid,
- koostame EEA tõhususe hinnanguid,
- laiendame EEA kasutajasõbraliku ja mitmekeelse teabe edastamist üldsusele, poliitikakujundajatele ja ekspertidele mitme vahendi kaudu, pannes erilist rõhku teabele kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse, ökosüsteemide ja majanduse keskkonnasõbralikumaks muutmise kohta.

Meie võrgustikud ja juhtimine

Euroopa Keskkonnaagentuuri juhivad juhatus, mis koosneb liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Komisjoni esindajatest. Büroosse kuuluvad juhatuse esimees ja aseesimehed. Igal liikmesriigil on juhatuses oma esindaja, keda toetavad riiklikud teabekeskused, riiklikud teemakeskused ja kontaktorganisatsioonid.

EEA-l on teaduskomitee, mis koosneb sõltumatutest keskkonnaekspertidest, sealhulgas sotsiaalteadlastest ja erinevate sektorite spetsialistidest. Komitee nõustab EEA töötajaid ja avaldab arvamust mitmetel teemadel.

Eionet — Euroopa keskkonnateabe- ja vaatlusvõrk, mis hõlmab 39 liikmes- ja koostööd tegevat riiki — on EEA ja tema partnerite ainulaadne partnerlusplatvorm ning on EEA võrgustikutöö keskmeks. Kokku osaleb Eionetis ligi 400 inimest.

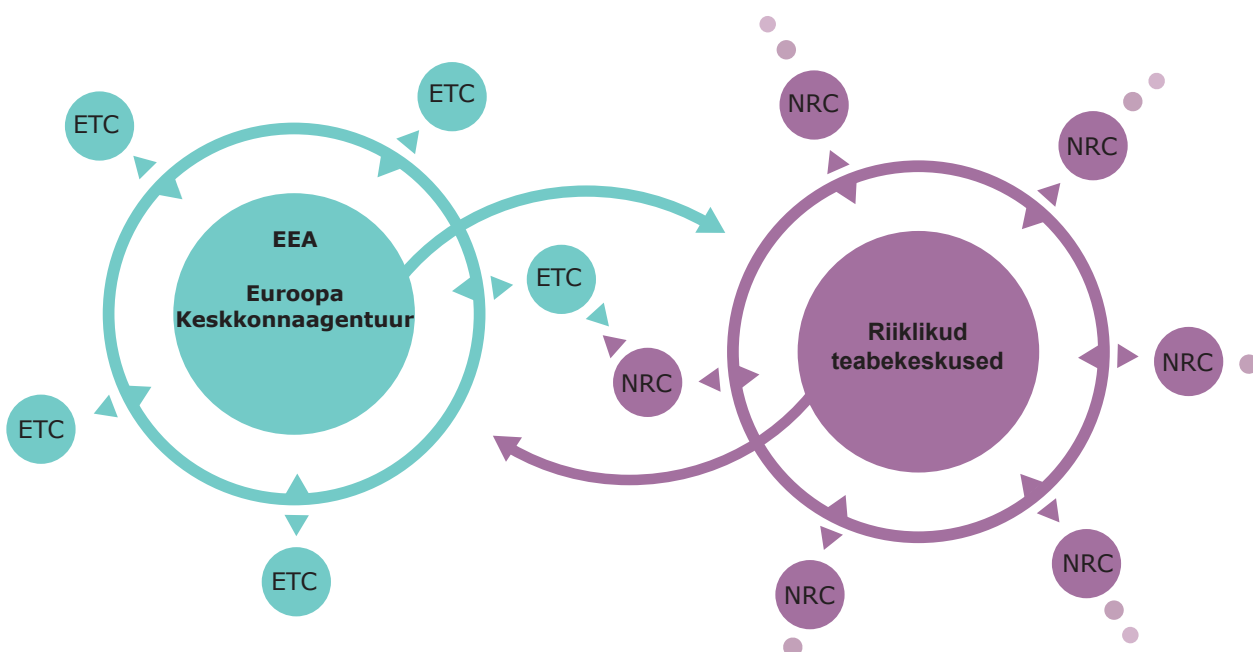
EEA 2008. aasta tõhususe hinnangus kinnitati, et „kõnealuse võrgustiku rajamist [...] peetakse EEA üheks olulisemaks saavutuseks ning see mängib agentuuri eesmärkide saavutamisel võtmerolli“.

Eionet on leidnud laialdast tunnustust mitmesugustes vormides koostöö toetamise eest ning see on hea näide institutsionaalsest ja tehnilisest partnerlusest. Eionet on eriti tõhus hea juhtimistava levitamisel Euroopa ja rahvusvahelises keskkonnaseires ja -aruandluses, näiteks Maa jälgimise süsteemide süsteemis ja ÜRO keskkonnavaatluses.

EEA teeb koostööd ka teiste võrgustikega, näiteks Euroopa asutuste juhtide, keskkonna agentuuride juhtide, ELi asutuste ja ühenduse organite teaduskomiteede esimeeste ning ELi naabruspoliitika, ELi Vahemere tegevuskava ning Põhjamaade nõukogu ja Arktika nõukogu raames loodud võrgustikega, samuti rahvusvaheliste võrgustikega, sealhulgas ÜRO ja mitmepoolsete keskkonnakonventsioonide raames loodud võrgustikega, ning mitmesuguste muude rahvusvaheliste ja Euroopa teadusvõrgustikega.

Seda töövaldkonda viime ellu järgmise strateegilise valdkonna kaudu:

- EEA juhtimine ja partnerlussuhted.

Eesmärkide elluviimine

EEAs töötab inimesi 32 liikmesriigist, samuti mitu riiklikku eksperti.

EEA võimekust tugevdavad viis Euroopa teemakeskust, mis tegelevad kliimamuutuste, bioloogilise mitmekesisuse, maakasutuse ja ruumiinfo, vee ning säästva tarbimise ja tootmise küsimustega.

Agentuur tegeleb oma igapäevatoos peamiselt neljapoolse kokkuleppe osalistega. Need on EEA, Euroopa Komisjoni keskkonna peadirektoraat, Teadusuuringute Ühiskeskus ja Eurostat. Rühma eesmärk on kasutada ressursse võimalikult suures ulatuses, lihtsustades keskkonnanaruannete koostamist ja pakkudes veebilahendusi kümnes teemavaldkonnas. Keskkonnanandmete keskustes käsitletakse kliimamuutusi, vett, õhku, bioloogilist mitmekesisust ja maakasutust (haldab EEA), metsi ja pinnast (haldab Teadusuuringute Ühiskeskus) ning jäätmeid, loodusvarasid ja -tooteid (haldab Eurostat).

Järgmise viie aasta jooksul jätkame uue kvaliteedijuhtimissüsteemi rakendamist ja talitluspidevuse planeerimist, võtame vastu personalieeskirjade viimased rakendamata sätted ja vaatame üle olemasoleva näitajate haldamise süsteemi, andmete esitamise, sisehaldussüsteemi ja tasakaalustatud tulemuskaardi, et oleks selge tehtud töö, kasutatud ressursside ja saavutatud tulemuste omavaheline seos.

EEA 2008. aasta tõhususe hinnangus märgitakse, et „agentuur on suutnud kasvavate nõudmistega toime tulla ilma ressursse samas suurusjärgus suurendamata, mis samuti osutab organisatsiooni tõhususe kasvule”. Püüdleme agentuuris selle poole, et kogu ülimalt mahukas keskkonnanalane tegevus oleks oma hinda väärt. See on praeguse suureneva majandussurutise ja keskkonnateemadega tegelevate organisatsioonide arvu pideva kasvu olukorras eluliselt tähtis.

Seame sihiks kasutada maksimaalselt oma vahendeid keskkonnanalaseks tööks:

- saavutades igal aastal oma keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi keskkonnaneesmärgid,
- tehes ümberkorraldusi, et agentuur reageeriks kiiremini ja oleks paindlikum,
- vältides tegevuse kattumist teiste ELi asutustega,
- tehes temaatilist tööd Euroopa Komisjoni töötajatega ja koostööd haldusliku järjepidevuse tagamiseks,
- kasutades võimalikult hästi ära Euroopa rahastatavaid keskkonnameetmeid,
- parandades jätkuvalt suhtlemist peamiste sidusrühmade ja kodanikega ning neile teabe edastamist,
- jätkuvalt suurendades töötajate leidmise võimalusi ja tõhusust, keskendudes tervishoiule ja heaolule.

Oma eesmärgi viime ellu järgmise strateegilise valdkonna kaudu:

- EEA sisemine juhtimine ja haldus.

Strateegilised valdkonnad

---

1 Keskkonnateemad

- 1.1 Õhukvaliteet
- 1.2 Õhusaasteainete heited
- 1.3 Bioloogiline mitmekesisus
- 1.4 Kasvuhoonegaaside heited
- 1.5 Magevesi
- 1.6 Meri

2 Valdkondadevahelised teemad

- 2.1 Kliimamuutuste mõjud
- 2.2 Haavatavus ja kohanemine
- 2.3 Ökosüsteemid
- 2.4 Keskkond ja tervishoid
- 2.5 Meri
- 2.6 Säästev tarbimine ja tootmine ning jäätmed
- 2.7 Maakasutus
- 2.8 Põllumajandus ja metsandus
- 2.9 Energia
- 2.10 Transport

3 Terviklikud keskkonnahinnangud

- 3.1 Terviklikud keskkonnahinnangud
- 3.2 Piirkondlik ja ülemaailmne hindamine
- 3.3 Otsuste tegemise toetamine
- 3.4 Majandus
- 3.5 Strateegilised tulevikustsenaariumid

4 Teabeteenused ja teabevahetus

- 4.1 Ühine keskkonnateabe süsteem
- 4.2 Teabevahetus

1. strateegiline valdkond – keskkonnateemad

EEA üks peamisi rolle on toetada Euroopa Liidu keskkonnapoliitikat, jälgides ELi keskkonnaalaste õigusaktide rakendamise kulgu kõigis EEA liikmesriikides ning esitada selle kohta aruandeid. See hõlmab aruandlusmehhanismide loomist ja haldamist, ühise keskkonnateabe süsteemi väljatöötamist, Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri, kvaliteeditagamise menetluste, analüüsiraamistike ja standardväljundite kasutamist andmekogude, näitajate ja terviklike temaatiliste hinnangute koostamisel mitmete keskkonnateemade kohta, nagu näiteks õhukvaliteet ja saasteainete heited, kasvuhoonegaaside heited, magevesi ja merekeskkond. Töö hõlmab muu hulgas tegutsemise ja tegevusetuse stsenaariumite võrdlevaid kuluanalüüse, tõhususe hinnanguid, eesmärgi saavutamise protsessi hindamist, kõrvutades heakskiidetud poliitilisi eesmärke ja pikaajalisi kontrollväärtusi, ning tulevikuväljavaateid aastateks 2020–2030.

Eeldatavasti vajadus sedalaadi töö järele esseisva viie aasta jooksul püsib ning kasvab ELi keskkonnapoliitika ja õigusaktide arenedes. Sel perioodil on tähelepanu keskmes: 2009. aasta sügisel Kopenhaagenis sõlmitav üldine leping kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks pärast aastat 2012; ELi heitkogustega kauplemise muudetud süsteemi rakendamine aastateks 2008–2012; ELi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kokkulepitud riiklikud eesmärgid aastaks 2020; siseriiklike heitkoguste ülemmäärasid ning saastuse kompleksset ennetamist ja kontrolli käsitlevate direktiivide läbivaatamine 2009. aastal; programmi „Puhas õhk Euroopale“ (CAFE) käsitleva uue direktiivi rakendamine; edusammud bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisel aastaks 2010; vesikondade veemajanduskavade ja nendega seotud meetmeprogrammide esimene voor kooskõlas ühenduse vee raamdirektiiviga aastal 2009 ja hiljuti vastu võetud merestrategie direktiivi rakendamine. EEA koostab ning kohandab praeguseid andmevoogusid, näitajaid ja hinnanguid, et tulla toime muutuvate vajadustega.

Üldeesmärgid aastateks 2009–2013

Toetada poliitika väljatöötamist ja hindamist ühenduse õigustikuga hõlmatud keskkonnateemade raames ja sellega seotud valdkondades:

- tagada Euroopa ühise keskkonnateabe süsteemi ja EEA keskkonnaandmete keskuste kaudu täielik juurdepääs tõendatud kvaliteediga andmetele, mida on vaja Euroopa tasandil näitajate ja terviklike hinnangute koostamiseks;
- käitada ja töötada välja näitajate haldamise süsteemis asjakohaseid EEA näitajaid;
- pakkuda temaatilisi analüüse, hinnanguid ja meetodeid eri poliitikavaldkondade toetamiseks ning
- hinnata kohaldatava poliitika tõhusust ja tulevikuväljavaateid aastateks 2020–2030.

Kooskõlas Euroopa Komisjoni kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammiga on tegevus jaotatud järgmisteks peamisteks keskkonnateemadeks:

- **Õhukvaliteet**
- **Õhusaasteainete heited**
- **Bioloogiline mitmekesisus**
- **Kasvuhoonegaaside heited**
- **Magevesi**
- **Meri**

1.1 Õhukvaliteet

Meie peamine eesmärk

Pakkuda kogu Euroopas, eeskätt linna- ja maapiirkondades, õhukvaliteedi ja õhusaaste kohta hinnanguid, mis põhinevad tõendatud kvaliteediga, ajakohastel ja võimaluse korral peaaegu reaajas andmetel ja näitajatel, keskendudes eelkõige tahketele osakestele, osoonile, toksilistele ja muudele ohtlikele saasteainetele, eri sektorite heidetele, õhukvaliteedi poliitika lühi- ja pikaajaliste eesmärkide saavutamise teedele ja väljavaadetele ning õhukvaliteedi poolt inimestevisele ja ökosüsteemidele avaldatava mõju hinnangute koostamisele.

Analüüs

Kuigi välisõhu ⁽¹⁾ kvaliteet on Euroopas pidevalt paranenud, on inimestevise ja keskkonnakaitse pikaajaliste eesmärkide saavutamiseni veel pikk tee. Kuna välisõhk sisaldab tahkeid osakesi, nagu PM₁₀ ja PM_{2,5}, osooni, toksilisi ja muid ohtlikke saasteaineid ning õhust sadestuvad mitmesugused ained, on sellel jätkuvalt oluline mõju inimestevisele, ökosüsteemidele, viljasaagile ja metsadele. Järgmise strateegiaperioodi poliitika tähelepanu keskmes on programmi „Puhas õhk Euroopale“ käsitleva uue direktiivi rakendamine ja selle läbivaatamine (2013), õhu temaatilise strateegia läbivaatamine (2010) ning riiklike heitkoguste ülemmäärade direktiivi käimasolev läbivaatamine.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- pakkudes ajakohaseid, ja võimaluse korral peaaegu reaajas, tõendatud kvaliteediga andmeid, kaarte ja näitajaid ning lihtsustatud juurdepääsu asjakohastele välisõhu kvaliteedi veebisaitidele, kasutades ühist keskkonnateabe süsteemi ja EEA õhuandmekeskust;
- koostades terviklikke ja sihtotstarbelisi hinnanguid õhusaaste ja müra, nende poolt inimestevisele ja keskkonnale avaldatava mõju ning seonduva poliitika ja meetmete tõhususe ja kasulikkuse kohta;
- koostades igal aastal suvise osoonitaseme hinnanguid (kooskõlas välisõhu osoonisisalduse

direktiiviga) ning piirkondade ja linnastute õhukvaliteedi hinnanguid (kooskõlas välisõhu kvaliteedi direktiiviga);

- aidates kaasa EEA terviklikule keskkonnamõju hindamisele ning keskkonna ja tervishoiu analüüside koostamisele, kasutades oma töös laialdaselt modelleerimismeetodeid, perspektiivikaid ruumilise kaardistamise viise ning Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri (INSPIRE);
- tehes tihedat koostööd Eioneti, Euroopa õhu- ja kliimamuutuste teemakeskuse, ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire (GMES) atmosfääriteenistuste, Eurostati, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja teiste Euroopa Komisjoni talitustega, Maailma Terviseorganisatsiooniga, ÜRO Euroopa Majanduskomisjoniga (konventsiooni asjakohaste programmide, keskuste ja rakkerühmadega), riiklike õhukvaliteedi järelevalve kontrolli ja kvaliteeditagamise referentlaborite võrgustikuga, muude andmeedastajatega, nagu piirkondlikud asutused, linnad, tööstusettevõtted ning teadus-, uurimis- ja sotsiaalasutused;
- parandades õhukvaliteedi teabe kasutamist mitmeväljundiliste, kasutajasõbralike ja interaktiivsete teenuste kaudu.

⁽¹⁾ Siseruumide õhusaaste küsimust on käsitletud keskkonna ja tervishoiu valdkondadevahelise teema raames.

1.2 Õhusaasteainete heited

Meie peamine eesmärk

Pakkuda õhku ning ka muudesse keskkondadesse paisatavate saasteainete, sealhulgas toksiliste ja ohtlike heidete kohta hinnanguid. See sisaldab muu hulgas asjakohastes ELi ja rahvusvahelistes õigusaktides määratletud eesmärkide saavutamise jälgimist ja olukorra ülevaateid ning heitkoguste vähendamise Euroopa poliitika ja meetmete tõhususe hindamist.

Analüüs

Kuigi peamiste õhusaasteainete heitkogused on viimastel aastatel vähenenud, põhjustab õhusaaste ikka veel märkimisväärset kahju inimestevisele, ökosüsteemidele ja viljasaagile. Peamiselt suurtes ja väikestes käitistes ning hajureostusallikates, näiteks transpordis, põllumajanduses ja kodumajapidamistes tekivad saasteained on endiselt tõsine probleem.

2009. aastal vaadatakse läbi ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni Göteborgi protokoll hapestumise, eutrofeerumise ja troposfääriosooni vähendamise kohta, samuti õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade direktiiv ning saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiiv. Peale selle võetakse 2009. aasta lõpuks kasutusele Euroopa saasteainete heite- ja ülekanderegister (European Pollutant Release and Transfer Register, E-PRTR), millega asendatakse praegune Euroopa saasteainete heiteregister (European Polluting Emissions Register, EPER).

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- pakkudes ajakohaseid, ja võimaluse korral peaaegu reaajas, tõendatud kvaliteediga andmeid ja näitajaid ning lihtsustatud juurdepääsu asjakohastele õhusaasteainete veebisaitidele, kasutades ühist keskkonnateabe süsteemi, Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri ja EEA õhuandmekeskust;
- toetades Euroopa Komisjoni õhusaasteainete heite ja kasvuhooonegaaside andmete kogumise lihtsustamisel ning aruandluses, mida koostatakse mitmesuguste praeguste õigusaktide, sealhulgas õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade direktiivi ja kasvuhooonegaaside järelevalvemehhanismi alusel;
- koostades igal aastal ELi aruande heitkoguste andmekogude kohta ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni ja õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade direktiivi tarbeks ning vaadates koostöös õhusaasteainete kauglevi seire ja hindamise Euroopa koostööprogrammiga (Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of Long-range Transmission of Air Pollutants in Europe, EMEP) läbi õhusaaste heitkoguste riiklike andmekogusid;
- koostades hinnanguid õhusaasteainete ja kasvuhooonegaaside heidete vähendamise poliitikameetmete koostoime ja kompromisside kohta ning peamiste õhusaasteainete heidete vähendamiseks kavandatud poliitika tõhususe ning seeläbi paranenud õhukvaliteedi kohta;
- tehes tihedat koostööd Eioneti ja teiste andmeedastajatega, Euroopa õhu- ja kliimamuutuste teemakeskusega, ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni osapooltega (eriti EMEPiga, selle heitkoguste andmekogude ja prognooside keskusega ning heitkoguste andmekogude ja prognooside rakkerühmaga) ning Euroopa Komisjoni talitustega (sealhulgas Eurostati ja Teadusuuringute Ühiskeskusega);
- avaldades EEA veebisaidil EMEPi/EEA õhusaasteainete heidete andmekogude koostamise juhendi, mida ajakohastab korrapäraselt ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni EMEPi rakkerühm, kes tegeleb heitkoguste andmekogude ja prognoosidega;
- hallates Euroopa Komisjoni E-PRTRi veebisaiti ja IRIS-andmebaasi ning aidates kaasa nendega seotud aruannete esitamisele.

1.3 Bioloogiline mitmekesisus

Meie peamine eesmärk

Pakkuda bioloogilise mitmekesisuse kohta vees, maapealsetes ökosüsteemides ning pinnases ja õhus iga prioriteetvaldkonda toetava tervikliku analüütilise raamistiku kaudu teavet, andmeid ja analüüse ning selle hindamist. See sisaldab muu hulgas asjakohastes ELi ja rahvusvahelistes õigusaktides määratletud eesmärkide saavutamise jälgimist ja olukorra ülevaateid ning Euroopa poliitika ja meetmete tõhususe hindamist.

Analüüs

Viie eeloleva aasta jooksul ELi bioloogilise mitmekesisuse poliitikavaldkond eeldatavasti laieneb, sest teadlikkus bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste olulisusest inimeste heaolule on tõusnud. Aastatel 2009–2013 on tähelepanu keskmes kolm poliitilist prioriteeti: oluliste liikide ja elupaikade kaitse vastavalt lindude direktiivile ja elupaikade direktiivile; kohustus peatada 2010. aastaks bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ning anda näitajate põhjal (Streamlining of European biodiversity indicators, SEBI 2010) aru kohustuse täitmisest; pikaajaline nägemus ökosüsteemi teenuste (vt punkt 2.3) tervikliku seisundi ja taastumisvõime säilitamisest.

Nende prioriteetide ühitamine on keeruline kahel põhjusel: esiteks halvendab bioloogilise mitmekesisuse, eriti liikide ja elupaikade vähenemine looduslike süsteemide pakutavaid ökosüsteemi teenused; teiseks tuleb nende kolme prioriteedi vahel valitsevate mainitud ja paljude muude seoste tõttu käsitleda andmeid ja analüüsi terviklikult, et vältida andmekogumistöö tarbetut dubleerimist.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- pakkudes Euroopa aruandlusalgatuste, eelkõige nn loodusdirektiivide toetuseks tõendatud kvaliteediga andmeid, mida kogutakse ühise keskkonnateabe süsteemi, Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri ja EEA bioloogilise mitmekesisuse ning ökosüsteemide ja maakasutuse andmekeskuste kaudu;
- analüüsides üksikute liikide ja elupaikade olukorda ja suundumusi, nagu nõutakse kohaldatavate ühenduse õigusaktide asjakohastes artiklites;
- esitades bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamise või vähendamise kohta SEBI 2010 näitajate põhjal aruandeid ELi ja ülemaailmsete eesmärkide saavutamise kohta;
- tehes ruumilisi analüüse bioloogilise mitmekesisusest, majandusarengust ja sotsiaalsete eesmärkide vahelistest konfliktidest ja võimalikest kompromissidest, pöörates erilist tähelepanu kliimamuutustele ja looduskaitse eesmärkidele;
- kasutades selliste analüüside sisendandmeid ning ELi rahastatavate bioloogilise mitmekesisuse uurimisprojektide tulemusi EEA korraliste keskkonnaseisundi ja ülevaadete aruannete koostamiseks ning Euroopa ökosüsteemide hindamiseks (Eureca 2012);
- parandades EEA teabe edastamist liikide ja elupaikade kohta ning ühendades need andmed näitajateks, mida poliitikakujundajad, kodanikud ja meedia saavad multimeediakanalite, sealhulgas ELi bioloogilise mitmekesisuse teabevahetuskeskuse mehhanismi kaudu kasutada.

1.4 Kasvuhoonegaaside heited

Meie peamine eesmärk

Jälgida ja hinnata edusamme kasvuhoonegaaside heiteid käsitleva ELi poliitika eesmärkide (Kyoto protokoll ja 2020. aasta eesmärgid) saavutamisel, anda hinnang ELi kliimamuutuste mõju leevendamise poliitika ja meetmete tõhususele ning toetada kliimamuutuste mõju leevendamise pikaajaliste strateegiatega väljatöötamist.

Analüüs

Globaalsel soojenemisel on kaugeleulatuvad tagajärjed. Võrreldes peatumatute kliimamuutuste kõrge hinnaga on globaalsetele kliimamuutustele reageerimine tehniliselt teostatavam ning taskukohasem. Kõigepealt tuleb 2012. aastaks saavutada Kyoto protokoll eesmärgid. Selle valdkonna põhiõigusaktid käsitlevad heitkoguste vähendamise kohustuse jagamist liikmesriikide vahel, ELi saastekvootidega kauplemise süsteemi, mis on suunatud energiatootmisele ja energiamahukatele tööstusettevõtetele, ning ELi kasvuhoonegaaside järelevalvemehhanismi. Kasvuhoonegaaside heitkoguseid tuleb terves maailmas tublisti vähendada, et saavutada ELi pakutud eesmärk: piirata temperatuuri maksimaalset tõusu eelindustriaalse ajajärguga võrreldes 2 °C. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel töötatakse välja Kyoto protokoll järel rakendatav üldkord ning kokkuleppele loodetakse jõuda 2009. aasta lõpuks Kopenhaagenis.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- pakkudes ühise keskkonnateabe süsteemi ning EEA kliimamuutuste andmekeskuse kaudu riikide andmeid, teavet ja näitajaid, mis on kogutud kliimamuutuste leevendamist käsitlevate ELi õigusaktide alusel, et toetada Euroopa aruandlusalgatusi, näiteks iga-aastase ELi kasvuhoonegaaside inventuuri aruande, ja ajakohaste hinnangute koostamist, heitkoguste vähendamise ühikute täielikku arvestust kooskõlas Kyoto protokoll ja ELi õigusaktidega, kasvuhoonegaaside heitkoguste näitajate korrapärasest ajakohastamisest ning Kyoto protokollis 2008.–2012. aastaks sätestatud ning mis tahes uute eesmärkide saavutamiseks kavandatud poliitika ja meetmete prognooside ja tõhususe iga-aastast analüüsi;
- koostades igal aastal ELi saastekvootidega kauplemise süsteemi kohta liikmesriikide kogemuste aruandeid, laiendades saastekvootidega kauplemise süsteemi, Kyoto protokoll mehanismide projektide ning võib-olla ka muude süsinikdioksiidi heitkoguste neutraliseerimise turgude ja projektide hindamise tõhusust;
- analüüsides ja hinnates viise, kuidas saavutada vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitav ja rohelisem majandus. See sisaldab terviklikke leevendamise ja kohandamise ülevaateid ning alternatiivseid tulevikutsenaariume, milles ühitatakse sotsiaalmajanduslik areng, heited, süsinikdioksiidi heitkoguste arvestussüsteemid ning mõju vee kvaliteedile ja kvantiteedile, bioloogilisele mitmekesisusele, pinnastele, metsadele ja ookeanidele (saasteainete neeldajate või allikatena) ning kasud õhukvaliteedi ja rahvatervise seisukohast;
- toetades Euroopa Komisjoni projekti, millega lihtsustatakse õhusaasteainete ja kasvuhoonegaaside heidete andmete kogumist, ning koostades mitmete praeguste õigusaktide, sealhulgas õhusaasteainete siseriiklikke ülemmäärasid käsitleva direktiivi ja kasvuhoonegaaside järelevalvemehhanismi põhjal aruandeid;
- toetades ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni läbivaatamist ning aidates lahendada kõiki tehnilisi küsimusi, mis võivad läbirääkimiste käigus tekkida;
- luues aruannetele, andmetele, näitajatele ja muule teabele EEA kliimamuutuste andmekeskuse kaudu kasutajasõbraliku juurdepääsupunkti koos asjakohaste analüütiliste ja otsuste tegemist toetavate vahenditega.

1.5 Magevesi

Meie peamine eesmärk

Toetada vee kvaliteedi ja kvantiteediga seotud Euroopa poliitikat, koostades terviklikke hinnanguid vee kvaliteedi, kvantiteedi ja kasutamise kohta, jälgida edusamme ja teha kindlaks väljavaated poliitikas seatud eesmärkide ja kvaliteedi tagamise kavade elluviimiseks, toetudes ajakohastatud ja võimaluse korral peaaegu reaajas andmetele, näitajatele, mudelitele ja analüüsidele.

Analüüs

Vaatamata viimaste aastate paranemismärkidele on paljud Euroopa magevee ökosüsteemid ikka veel ohus – seda jätkuva veesaastamise (eriti põllumajanduses) ja veekogude füüsiliste muutuste tõttu, mis on tingitud näiteks laevandusest ja hüdroenergia tootmisest, ning erakorraliste loodusnähtuste ja veeressursside kehva majandamise tõttu, mis põhjustavad üleujutusi ja põudasid.

ELis pakuvad terviklikku raamistikku kõnealuste ja paljude muude vee majandamises esinevate probleemidega tegelemiseks vee raamdirektiiv ja sellega seotud veedirektiivid. Vesikondade majandamiskavade ja nendega seotud 2009. aasta meetmeprogrammide esimese etapiga on vee raamdirektiivi rakendamisel läbitud oluline verstapost teel ettevalmistustelt tegudele. Nõuetekohane rakendamine nõuab sektorite (põllumajandus, maaelu areng, majandus, energia, transport, vee infrastruktuur) tegevuse jätkuvat integreerimist ning seda tuleb toetada asjaomaste osaliste intensiivse teabevahetusega heade tavade ja sobivate tõhusate meetmete üle.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- pakkudes ühise keskkonnateabe süsteemi, EEA veeandmekeskuse ning Euroopa veeteabesüsteemi (WISE) kaudu andmeid, teavet ja näitajaid, mis on kooskõlas kehtivate ELi õigusaktidega veeheidete, vee kvaliteedi ja kvantiteedi kohta kogutud riikidelt, et toetada Euroopa aruandlusalgatusi, sealhulgas 2012. aastal koostatavat ülevaadet pinna- ja põhjavee seisundist ühenduses, toetudes vee raamdirektiivi artiklile 18;
- pakkudes terviklikke hinnanguid veereostuse ja vee kvantiteedi kohta ning poliitika tõhususe kohta, kasutades ajendavate tegurite, survetegurite, seisundi, mõjude ja meetmete (Drivers, Pressures, State, Impacts and Responses, DPSIR) raamistikku, veeressursside integreeritud majandamise, ökosüsteemi teenuste, ressursiarvestuse, taastumisvõime ja ruumilise kaardistamise põhimõtteid;
- pakkudes koostöös Teadusuuringute Ühiskeskusega veepuuduse ja põua teabesüsteemi kaudu teavet ja analüüse veebilansi ja kliimamuutustega kohanemise valdkonnas;
- pakkudes hinnanguid veega seotud kaupade ja teenuste kohta, rõhutades ökosüsteemide, bioloogilise mitmekesisuse ja sissetungivate võõrliikide kahjuliku mõju, merevee sissetungi, üleujutuste ja temperatuurimuutuste mõju laiemat konteksti;
- pakkudes kasutajasõbralikku juurdepääsu aruannetele, andmetele (sealhulgas peaaegu reaajas andmetele), näitajatele, teabele ning nendega seotud analüüsivahenditele;
- parandades mitmeväljundiliste, kasutajasõbralike ja interaktiivsete teenuste kaudu vee kvaliteedi ja kvantiteedi ning kliimamuutuste probleemide mõistmist ühiskonnas.

1.6 Meri

Meie peamine eesmärk

Toetada Euroopa ja rahvusvahelist mereteemalist poliitikat ja selle rakendamist, pakkudes terviklikke EEA merealaseid hinnanguid, mis muu hulgas hõlmavad seoseid mere ökosüsteemi tervise ja inimeste heaolu vahel, toetudes ajakohastele andmetele, näitajatele, mudelitele ja analüüsidele.

Analüüs

Surve, mida inimesed merekeskkonnale kalapüügi, energia ja loodusvarade uurimise ja kasutamise, turismi, laevanduse ja saastamise kaudu avaldavad, aina kasvab ning mere ökosüsteemide üldine seisund on kogu Euroopas kehv. Survet süvendab kliimamuutus — kõrgemad temperatuurid ja ookeanide hapestumine juba vähendabki merede ja ookeanide võimet absorbeerida atmosfääri kasvuhoonegaase ning teatud mereelustiku funktsioneerimisvõimet. Merekeskkonnas toimuva inimtegevuse haldamiseks strateegiate ja direktiivide kaudu on ELi poliitikas nüüd vastu võetud nn ökosüsteemi lähenemisviis.

Selle lähenemisviisi edukaks rakendamiseks üleeuroopalisel tasandil tuleb praegust olukorda, minevikusuundumusi ja tulevikuväljavaateid võrdlevate andmete ja teabe, sealhulgas sotsiaalmajanduslike ajendite ja survetegurite kaudu palju tõhusamalt kirjeldada ning täiustada vaateid merekeskkonna ja piirkondlike merede praegu ja tulevikus kasutamise võimalustest ja keskkonnaalastest tagajärgedest.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- pakkudes ühise keskkonnateabe süsteemi, EEA veeandmekeskuse ning Euroopa veeteabesüsteemi kaudu abi vajaduste väljaselgitamiseks seoses asjakohastele ELi õigusaktidele vastavate uute merealaste andmete, teabe ja näitajate jälgimise ja hindamisega, koostamisega, lihtsustamisega ning kättesaadavamaks tegemisega, eriti seoses

ELi merestrateegia raamistiku ja vee (rannikuvete) raamdirektiiviga;

- tugevdades EEA terviklike merehindamiste raamistikku, hõlmates suuremal määral DPSIR-raamistiku komponente ja kasutades täiustatud näitajaid, samuti integreerides ökosüsteemi teenuste lähenemisviisi aspektid (näiteks majanduslik hindamine), Euroopa merevaatluse ja -andmete võrgustiku (European Marine Observation and Data Network, EMODNET) merepoliitika algatuse, Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri, väljavaated ja stsenaariumid;
- aidates kaasa ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire merealaste põhiteenuste loomisele;
- edendades EEA koostööd ÜRO ja piirkondlike merekonventsioonide osalistega, teadusringkonnaga ja organiseeritud kodanikuühiskonnaga EEA terviklike merehindamiste arendamisel, et kõnealused hinnangud kajastaks tõhusamalt tingimusi kõigis Euroopa piirkondlikes meredes;
- koostades terviklikke hinnanguid merekeskkonna kohta ja ELi poliitika tõhususe kohta, käsitledes bioloogilist mitmekesisust, vee kvaliteeti, kalandus- ja merenduskesimusi ning mere ökosüsteemi kaupade ja teenuste olukorda ja väärtust mitmesuguste poliitikaga seotud stsenaariumide alusel ning aidates kaasa hinnangu koostamisele Läänemere kohta Rootsi eesistumise ajal 2009. aastal ja Vahemere kohta (Horizon 2020) Hispaania eesistumise ajal 2010. aastal, Põhja-Jäämere kohta (Euroopa Ühendus, Arktika Nõukogu ja Põhjamaade Nõukogu) ning programmi Eureka 2012 raames.

2. strateegiline valdkond – valdkondadevahelised teemad

Kiirelt muutuvat olukorda arvestades kasvab vajadus eri valdkondi hõlmavate terviklike analüüside järele. Selgelt on tähelepanu keskpunktis Euroopa tarbimis- ja tootmisharjumused – nende mõju kliimamuutustele ja bioloogilisele mitmekesisusele, see, kuidas need kogu maailma ökosüsteemide teenustest oma osa nõuavad ning kuidas neid harjumusi saaks muuta. Sedamööda kasvab nõudlus kõiki neid protsesse ühendava teabe järele. Maailmamajanduses, kus üksikisikutel, äriühingutel ja riikide valitsustel on võimalus tegutseda ülemaailmsel tasandil, võivad eri poliitikameetmed kahjustada looduskeskkonna ning mere- ja maaressursside taastumisvõimet.

Igasugusel inimtegevusel – transpordist energiatootmiseni, põllumajandusest kaubanduseni, turismist inimeste heaolu tagamiseni – võib olla terve hulk soovimatuid tagajärgi, mis võivad kaasa tuua kiireid korrapäratuid ja tagasipöördumatuid muutusi looduskeskkonnas. Kõnealuse olukorra ja selle tagajärgedega seoses on palju ebakindlust. Ent selge on see, et keskkond ja majandus pole olnud võrdväärset partnerid.

Üldeesmärgid aastateks 2009–2013

Toetada poliitika väljatöötamist ja hindamist läbivate teemade raames:

- toetudes eri valdkondi hõlmavate hinnangute koostamiseks vajalike meetodite ja analüüsidega seoses, näiteks ruumilise analüüsi, mõjunäitajate, väljavaadete ja stsenaariumide, poliitika tõhususe

hinnangute, majandusandmetega seoses 2004.–2008. aasta strateegia saavutustele;

- pannes kõnealused meetodid otsesemalt toimima mitme käesoleva strateegilise valdkonnaülese teema korral, näiteks valdkondlik integratsioon, kliimamuutused, säästev tarbimine ja tootmine ning mere-, territoriaal- ja ühtekuuluvuspoliitika;
- pöörates erilist tähelepanu 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruande, Eureka 2012 ja valitsustevahelise kliimamuutuste komisjoni (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) 2013. aasta prioriteetsetele teemadele;
- luues võrgustikes liitusid ja arendades suutlikkust, et koostada ühise keskkonnateabe süsteemi raames valdkondadevahelisi analüüse ja hinnanguid.

Töö on jaotatud kümneks peamiseks ELi poliitilist ja keskkonnavalast maastikku läbivaks teemaks:

- Kliimamuutuste mõjud**
- Haavatavus ja kohanemine**
- Ökosüsteemid**
- Keskkond ja tervishoid**
- Meri**
- Säästev tarbimine ja tootmine ning jäätmed**
- Maakasutus**
- Põllumajandus ja metsandus**
- Energia**
- Transport**

2.1 Kliimamuutuste mõjud

Meie peamine eesmärk

Aidata otseselt kaasa kliimamuutuste mõjusid käsitleva ELi poliitika kujundamisele, täiustades asjakohaseid näitajaid ja töötades välja hinnanguid koostöimes sotsiaalmajanduslike teguritega Euroopas, kasutades varasemaid suundumusi, lähiprognoose, ruumilist analüüsi, tulevikuhindamisi ning poliitika tõhususe, sealhulgas majandusaspektide analüüsi.

Analüüs

Vaatamata jõulistele kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks võetavatele meetmetele jääb kliimamuutuste mõju loodusvaradele ja inimtegevusele kestma. Isegi kui ELi eesmärk piirata temperatuuri maksimaalset tõusu 2 °C-ga saavutatakse, on kliimamuutustel hulgaliselt kahjulikke mõjusid. Kliimamuutused avaldavad lisasurvet loodus- ja inimsüsteemidele, mida niigi juba kahjustab globaliseerumine ja tarbimisharjumuste (halvemuse suunas) muutumine kogu maailmas.

2008. aastal koostas EEA koostöös Teadusuuringute Ühiskeskusega ja Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa Regionaalbürooga aruande kliimamuutuste mõjude kohta, milles võeti aluseks enam kui 40 füüsilist, bioloogilist ja tervisemõju hõlmavat näitajat. Selles järeldati, et kliimamuutustega seonduvad muutused on igas mõttes laiaulatuslikud ja süvenevad. Mitmesuguste globaalsete vaatlusprogrammide ja kohapealsete mõõtmisprogrammide andmed näitavad samuti, et elame tingimustes, mis ületavad valitsustevahelise kliimamuutuste komisjoni 2007. aasta aruande kõige pessimistlikumaid oletusi.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- parandades ja hoides ajakohasena kliimamuutuste mõjudega seotud teavet, andmeid, näitajaid ja mudeleid EEA kliimamuutuste keskkonnaandmete keskuses ning seostades neid vee, bioloogilise mitmekesisuse ja maakasutuse andmekeskuste teabe ja andmetega;
- koostades 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruande ja Eureka 2012 hinnangute tarbeks kliimamuutuste mõjude ja nendega seotud küsimuste hinnanguid keskkonna ja säästvuse laiemate strateegiatega seotud temaatilistes valdkondades ning pidevalt ajakohastades näitajatel põhinevaid hinnanguid kliimamuutuste mõjude kohta Euroopas, et vastata kasvavale nõudlusele toe järele;
- tehes koostööd uurimisrühmadega kogu Euroopas, et anda kliimamuutuste mõjude edasistele uuringutele enam piirkondlik suunitlus;
- töötades koostöös Euroopa keskulatusega ilmaennustuse keskusega (European Centre for Medium-Range Weather Forecast, ECMWF) välja mudeleid ja andmeid vähendatud mõõtkavas kliimaarhiivi loomiseks Euroopa kliima retrospektiivseks hindamiseks ja prognoosimiseks alamregioonide ruumilises mõõtkavas;
- luues kliimamuutuste mõjude ulatusega seoses kasutajasõbralikke ja mitmekeelseid multimeediatooteid.

2.2 Haavatavus ja kohanemine

Meie peamine eesmärk

Toetada ELi ja Euroopa poliitika uusi arenguid haavatavuse ja kohanemise ning katastroofide ennetamise ja neile reageerimise valdkonnas, võimaldades internetis ühise keskkonnateabe süsteemi ja ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire teenuste kaudu juurdepääsu asjakohasele keskkonnateabele, ruumilise kiirkaardistamise vaatlusandmetele ja otsuste tegemist toetavatele vahenditele, et aidata liikmesriikidel saavutada oma eesmärged kliimamuutuste mõjude, kohanemise, haavatavuse kaardistamise, katastroofide ennetamise ja neile reageerimise käsitlemisel.

Analüüs

Kliimamuutuste tõttu süveneb Euroopas loodusvarade ja inimtegevuse haavatavus. See hõlmab äärmuslike temperatuuride ja sademete, üleujutuste, tugevate tormide, põudade, metsatulekahjude esinemise riski suurenemist, maakasutuse intensiivistamist, tööstuse arenemist, linnastumise laienemist, infrastruktuuride rajamist ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemist. ELi 2007. aasta rohelises raamatus kliimamuutusega kohanemise kohta rõhutatakse inimestele, infrastruktuurile ja keskkonnale avalduva kahjuliku mõju süvenenud riski ELis ning juhitakse tähelepanu vajadusele Euroopas aegsasti vajalikke samme astuda ja poliitilisi meetmeid võtta.

Praegu rakendatakse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel viieaastast mõjude, haavatavuse ja kohanemise programmi. Samuti töötatakse välja pärast Kyoto protokollil rakendatavat korda, milles loodetakse kokkuleppele jõuda 2009. aasta lõpul Kopenhaagenis.

Euroopa Komisjon valmistab praegu kliimamuutustega kohanemise kohta ette valget raamatut, kus pakutakse välja võimalused kõige haavatavamate piirkondade kohanemisstrateegiate lõimimiseks ELi poliitikasse. Euroopa Komisjon kavatab koostada ka ühenduse algatuse teatise katastroofide ennetamise valdkonnas, et koondada andmeid süstematiseeritumalt, toetades sel viisil meetmeid kogu ELis.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- kogudes, hallates ja hinnates Euroopa tasandil asjakohase poliitikaga seotud andmeid piiriülese keskkonnavalase haavatavuse kaardistamiseks ELis ja naaberriikides, tehes seejuures koostööd muude Euroopa organisatsioonidega (st keskkonna peadirektoraat, Teadusuuringute Ühiskeskus, Euroopa Meresõiduohutuse Amet, Euroopa Kosmoseagenteer);
- esitades aruandeid kliimamuutustega kohanemise riiklike kavade täitmise kohta, osutades abi ja tuge piirkondlike ennetus-, haldus- ja kohanemisstrateegiatega seotud teabevahetuses ning jagades parimat tava;
- hinnates Euroopas toimuvate looduskatastroofide ja tööstusõnnetuste keskkonnamõjusid, samuti kasutusel olevaid meetmeid nendele reageerimiseks ja nende ärahoidmiseks, et täiendada teiste organisatsioonide kogutud teavet majanduskahjude ja sotsiaalsete mõjude kohta;
- toetades ühenduse teabevõrgustiku loomist katastroofide ennetamise ja nendele reageerimise teabe ja parima tava jagamiseks, mis luuakse koostöös kogu Euroopas tegutsevate katastroofide ennetamise ja nendele reageerimise võrgustike osalistega;
- töötades välja kliimamuutuste mõjude, haavatavuse ja kohanemise Euroopa teabevõrgustiku prototüübi, et pakkuda juurdepääsu Euroopa kliimamuutuste andmetele ja stsenaariumidele, mis sisaldavad teavet meetmete ja hea tava, sealhulgas majanduskulude kohta, seostades asjaomase teabevõrgustiku EEA kliimamuutuste andmekeskusega ning katastroofide ennetamise ja nendele reageerimise teabevõrgustikuga.

2.3 Ökosüsteemid

Meie peamine eesmärk

Toetada ökosüsteemide ja nende teenuste perspektiivi hõlmamist praeguse ja tulevase ELi temaatilise poliitika hindamisse ning rahvusvahelise ja piirkondliku poliitika valdkondlikku arendustegevusse, samuti EEA näitajate raamistikesse, peamistesse aruannetesse ja terviklikesse hinnangutesse, nagu 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruanne ja Eureka 2012.

Analüüs

Ökosüsteemi teenused tähendavad loodusvarade muutmist eri toodeteks, mida inimesed vajavad, millest nad kasu saavad ja mida nad väärtustavad. Need hõlmavad varustusteenuseid: ökosüsteemidest saadavad tooted, näiteks geenivaramu, toit ja kiudained, magevesi; korraldusteenuseid: ökosüsteemide protsesside korraldamisest saadavad hüved, sealhulgas üleujutuste ja haiguste tõrje, kliima, vesi ja inimestevahelised; kultuuriteenuseid: mittemateriaalsed hüved, näiteks meelelahutus, esteetilised väärtused ja vaimne rikastumine; ja tugiteenuseid, mis pole kõigi muude ökosüsteemi teenuste tootmiseks otseselt vajalikud, näiteks biomassi tootmine, puhas õhk, toiduahel, veeringlus.

Neid looduslikke teenuseid pole majandusturgudel, valitsuste poliitikas ja maaviljelustavades asjakohaselt tunnustatud ning seetõttu on paljud ökosüsteemi teenused ka hävimisohus või oma taastumisvõime kaotamise ohus. Ökosüsteemi teenuste kontseptsiooni laiem rakendamine Euroopas, mis on seotud 2005. aastal koostatud aastatuhande ökosüsteemi hinnangu järelmeetmetega ning G8+5 algatusega bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 2010. aasta kohtumiseks ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektide teemal, toob esile tugevaid majanduslikke argumente, mis võivad muuta keskkonnapoliitika prioriteete, meetmeid ja rahastamist ning samuti köita muude sektorite sidusrühmade tähelepanu, tõstes sellega nende teadlikkust muutuse tähendusest majanduse seisukohalt.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmiselt:

- koostades Eureka 2012 hinnangu, st Euroopa esimese ökosüsteemide hinnangu, mis valmib osana aastatuhande ökosüsteemi hinnangu järelmeetmetest;

- toetades ökosüsteemide ja bioloogilise mitmekesisuse majanduslike aspektide algatust (The Economics of Ecosystems and Biodiversity, TEEB), aastatuhande ökosüsteemi hinnangut ning ÜRO Keskkonnaprogrammi „Uus ülemaailmne roheline kurs” (Global Green New Deal) seoses ressursiarvestusega ja ökosüsteemide taastumisvõime dokumenteerimisega ning pakkudes nende väärtuse hindamise analüüse;
- tõstes ökosüsteemi teenuste turupõhiste mehhanismide analüüsimise kaudu teadlikkust loodusvarade väärtusest ja kasutamisest;
- parandades teadmisi Euroopa ökosüsteemide künnistest ja taastumisvõimest, seda eriti seoses kliimamuutustega, nt süsiniku absorbeerimisest, troofilisest dünaamikast, maastiku haldamisest ja selle killustumisest;
- kasutades suurimal määral ära kättesaadavaid andmeid ja ruumilise modelleerimise meetodeid, et toetada ökosüsteemi teenuste tervisliku seisundi ja taastumisvõime analüüsi Euroopas ja kogu maailmas, arvestades Euroopa ökoloogilist jalajälge ja esilekerkivaid valdkondlikke vajadusi;
- ajakohastades EEA näitajate raamistikke, sealhulgas Euroopa bioloogilise mitmekesisuse näitajate lihtsustamise projekti (2010), kasutades ökosüsteemi teenuste lähenemisviisi ja integreerides ökosüsteemi teenused EEA hinnangutesse;
- pakkudes multimeediakanalite, sealhulgas EÜ bioloogilise mitmekesisuse teabevõrgustiku kaudu ökosüsteemi teenuste kohta avalikkusele, poliitikakujundajatele ja teadusekspertidele teavet ning hariduslikku materjali.

2.4 Keskkond ja tervishoid

Meie peamine eesmärk

Koostada koostöös OECD, Eurostati, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja ELi agentuuridega mitmesuguseid hinnanguid ja koguda andmeid, et toetada poliitika väljatöötamist, mille eesmärk on vähendada saasteainete, kemikaalide ja eri tehnoloogiate kahjulikke mõjusid inimtervisele. Rõhuasetus on ka uuringutel, milles tehakse kindlaks vajadus aegsasti tegutseda, ning ennetusmeetmetest ja ettevaatusabinõudest saadaval kasul.

Analüüs

Keskkonna kvaliteet ja selle seos inimterviseiga on tunnustatud üheks kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi prioriteediks. See kajastub ka uues ühenduse tervishoiualases tegevuskavas aastateks 2008–2013, ELi keskkonna- ja tervishoiualases tegevuskavas aastateks 2004–2010, ELi uuendatud säästva arengu strateegias, ELi peamises kemikaalialases poliitikas ning Maailma Terviseorganisatsiooni laste keskkonna ja tervishoiu tegevuskavas. Nende kavade keskpikad hindamised näitasid, et edusamme on tehtud, ent osutasid tungivale vajadusele tulevikus tööd intensiivistada.

Euroopa Liidu Nõukogu hiljutisel kohtumisel rõhutasid tervishoiuministrid vajadust aegsasti tegutseda, töid esile ennetusmeetmetest ja ettevaatusabinõudest saadava kasu ning vajaduse töötada välja vahendid, mille abil prognoosida, ennetada ja kõrvaldada võimalikke ohtusid sellistest tekkivatest ja taastekkivatest nähtustest nagu nanotehnoloogia ning samuti tugevdada kõigi tasandite sektorite partnerluse kaudu asjakohaste sidusrühmade kaasamist. Nad palusid ka teavet tervisele positiivset mõju avaldavate keskkonnategurite kohta, näiteks bioloogiliselt mitmekesised keskkonnad, motoriseerimata liiklusvahendid ja elamistingimused.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmiselt:

- parandades juurdepääsu keskkonna, tervishoiu ja kemikaalide teabele, arendades seejuures edasi näitajaid, ruumilisi analüüse ning seoseid ühise keskkonnateabe süsteemi ja ülemaailmse keskkonna- ja turvaseirega;

- kontrollides mitmesuguste meetodiliste lähenemisviiside, sealhulgas bioseire kasutatavust, et hinnata keskkonnas ja ökosüsteemides (sealhulgas välisõhus ja siseruumide õhus, vees ja pinnases) esinevate saasteainete (sealhulgas plastid, sisesekretsioonisüsteemi kahjustajad, kütuse ja kiu tootmiseks kasvatatavad geneetiliselt muundatud põllukultuurid) kahjulikke ja kasulikke mõjusid ökosüsteemide toimimisele ning inimtervisele ja heaolule;
- uurides saasteainete ja kemikaalide keskkondlikku survet, võttes arvesse vanust, sotsiaalmajanduslikku staatust ja rändetausta;
- andes panuse kõigisse peamistesse EEA hinnangutesse, sealhulgas 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruanne ja Eureka 2012, piirkondlikesse hinnangutesse ning mitmesugustesse rahvusvahelistesse aruannetesse ja hinnangutesse, näiteks ÜRO egiidi all toimuv Euroopa ministrite keskkonnakonverents;
- koostades aruande Bradford Hilli põhjuslikkuse kriteeriumidest keskkonna ja tervishoiu valdkonnas;
- tehes põhipartneritega koostööd ELi oluliste institutsioonidevaheliste protsesside osas ning tähtsündmustel ja kohtumistel, näiteks Maailma Terviseorganisatsiooni ministrite konverentsil ja Euroopa Rahvatervise Assotsiatsiooni 2009. aasta konverentsil;
- parandades otsuste tegemist toetavaid vahendeid, et käsitleda keskkonna ja tervishoiu võtmeküsimustes ilmnevat määramatust, riske, teadmatust ja ettevaatust.

2.5 Meri

Meie peamine eesmärk

Tugevdada koostööd ja toetada tegevust ELi merenduse ja merepoliitika valdkonna andmete ja teabega, mis võimaldab meil määratleda, kasutada ja läbi vaadata merendustegevusega seotud majandusandmeid, koostada merede ruumilise planeerimise hinnanguid ning teha asjakohase keskkonnateabe koondamiseks koostööd andmeid ja teavet andvate organisatsioonidega.

Analüüs

ELi merenduspoliitikas ja selle keskkonnavaldkonnas tugisambas, merestrateegia raamdirektiivis, on ookeanide, merede ja rannikutega seotud probleemide suhtes võetavates terviklikes poliitilistes vastumeetmetes asetatud kesksele kohale ökosüsteemil põhinev lähenemisviis. Selles lähenemisviisis võetakse arvesse Euroopa merede ja rannikusüsteemide kõrget keskkondlikku potentsiaali pakkuda kliimamuutuste kasvava surve ning mitmesuguse konkureeriva majandustegevuse intensiivistumise tingimustes (muu hulgas laevandus, kalapüük, energiatootmine, ressursside kasutamine) kogu Euroopa merepiirkonnas eluliselt tähtsaid ökoloogilisi teenuseid.

Nüüd on terviklike hinnangute koostamiseks tarvis uusi ning ulatuslikumaid seire- ja analüüsimeetodeid. Need luuakse tehnoloogia- ja teabesüsteemide juba toimivate arenduste abil, nagu ELi mereatlas, ning konkreetsel toetusel, nagu Euroopa mereseire- ja andmevõrgustik (European Marine Observation and Data network, EMODNET), mis on seotud Euroopa veeteabesüsteemi meremooduli ja ühise keskkonnateabe süsteemiga. See aitab ühendada andmeid esitavaid organisatsioone ning annab vajalikele andmetele jagatud juurdepääsu veebis, et toetada keskkonnaseisundi aruandlust ja merendusala ruumilist planeerimist.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- kehtestades ühtse metoodika Euroopa merede mitmedimensiooniliseks (nt merepõhja maastik) ja funktsionaalseks (nt energiapotentsiaal, ohutusala) kaardistamiseks, et pakkuda sisendandmeid ja ruumiliselt asjakohaseid hinnanguid Euroopa mereatlasesse ja Euroopa veeteabesüsteemi meremoodulisse;
- ühtlustades merepõhja ja elupaikade kaardistamise kirjeldamist kooskõlas bioloogilise mitmekesisuse andmebaasile EUNIS vastava laiaulatusliku kaardistamise ja klassifitseerimisega;
- analüüsides mere ökosüsteemide arvepidamist seoses sotsiaalmajandusliku merendustegevusega;
- andes panuse veeteabesüsteemi ruumiteabe platvormi andmete kindlakstegemiseks, vaatamiseks ja arutamiseks, mis seondub Euroopa mereseire- ja andmevõrgustikuga (EMODNET);
- koostades 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruande mere-/merendusteemade kommenteeritud lühikirjelduse merenduse osa ja toetades selles terviklikku lähenemisviisi, keskendudes mere ruumilise planeerimise poliitika ja tavade tõhususe hindamisele;
- aidates kaasa hinnangu koostamisele asjakohase merenduspoliitika ja seonduvate valdkondade (nt turism, transport) sisendi kohta, samuti muude piirkondlike aspektide kohta kaheaastase kokkuvõtliku eduaruande Horizon 2020 jaoks, Läänemere piirkonna strateegia kohta Rootsi eesistumise ajal 2009. aastal ja Hispaania eesistumise ajal 2010. aastal;
- luues aruannetele, andmetele, näitajatele ja muule teabele kasutajasõbraliku juurdepääsupunkti EEA veeandmekeskuse kaudu, tehes kättesaadavaks analüüsivahendid.

2.6 Säästev tarbimine ja tootmine ning jäätmed

Meie peamine eesmärk

Toetada ülemaailmselt, ELi ja riikide tegevust säästva tarbimise ja tootmise ning loodusvarade ja jäätmete majandamise vallas, tugevdades analüütilist alust säästva tarbimise ja tootmise ning muude struktuurinäitajate, elutsükli analüüside, keskkonnaalase arvepidamise, terviklike hinnangute, väljavaadete ja stsenaariumide väljatöötamise ja kasutamise kaudu, keskendudes eeskätt elamumajandusele, toidule, liikuvusele, turismile/virgestusele.

Analüüs

Üha enam tunnistatakse põhimõtet, et eurooplastena peame vastutama oma tarbimis- ja tootmisharjumuste keskkonnamõtjude eest Euroopas ning nende olulistsükli keskkonnamõtjude eest maailma teistes paikades. Selle põhimõtte lahutamatu osa on materiaalsete vahendite ja jäätmete säästev majandamine.

Säästva tarbimise ja tootmise, sealhulgas jäätmete tekitamise ja loodusvarade kasutamise olulisus kajastub poliitilistes prioriteetides ja kavades, eriti ÜRO säästva arengu komisjoni säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika tegevuskava läbivaatamises aastatel 2010–2011, loodusvarade säästva kasutamise ning jäätmetekke ennetamise ja ringlussevõtu temaatiliste strateegiate läbivaatamises 2010. aastal. Samuti muus ELi jäätmepoliitikas, sealhulgas jäätmete raamdirektiivi läbivaatamises ning riikide poliitikas seoses säästva tarbimise ja tootmise, loodusvarade ja jäätmetega. Lisaks kajastub see selles, et ettevõtted keskenduvad üha enam sotsiaalsele vastutusele ning loodusvarade kasutamise ja keskkonnajuhtimissüsteemide tõhususele, ning ka suuremas tähelepanus säästvatel tarbimisharjumustele kogu Euroopas.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmiselt:

- töötades välja ja ajakohastades ühise keskkonnateabe süsteemi ja Eurostati keskkonnaandmete keskuste kaudu säästva tarbimise ja tootmise, jäätmete ja ressursside näitajaid;
- toetades ELi säästva tarbimise ja tootmise tegevuskava, ELi temaatiliste strateegiate, riikide säästva tarbimise ja tootmise poliitika ning säästva tarbimise ja tootmise ülemaailmse Marrakechi protsessi rakendamist ning säästva tarbimise ja tootmise meetmete läbivaatamist ÜRO säästva arengu komisjonis, kasutades poliitika tõhususe hindamist ning Euroopas ja maailma muudes piirkondades toimuva tootmise ja tarbimise keskkonnamõtjude terviklike hinnanguid;
- tugevdades tihedas koostöös Eurostati, Teadusuuringute Ühiskeskuse, OECD ja ÜROga jõupingutusi tervikliku majandusliku ja keskkonnaalase arvepidamise edasiarendamiseks;
- tehes elutsükli analüüse, ressursside kättesaadavuse ja tootlikkuse, puhtama tootmise ning keskkonnatõhusate toodete analüüse;
- töötades Euroopa jaoks välja säästva tarbimise ja tootmise väljavaateid ja stsenaariume;
- toetades mitmesuguste jäätmevoogude analüüsimise kaudu jäätmete raamdirektiivi ning jäätmetekke ennetamise ja ringlussevõtu temaatilise strateegia rakendamist;
- tehes koostööd äriühingute ja VKEdega, jagades kogemusi ja häid tavasid seoses äristrateegiate, ettevõtete sotsiaalse vastutuse, keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteemidega ja jaemüüjate rolliga;
- tugevdades koostöös OECDga tegevust säästva tootmise ja keskkonnahoidliku innovatsiooni vallas;
- andes naaberriikidele teavet säästva tarbimise ja tootmise ning jäätmete kohta, eriti Vahemere maadele algatuse Horizon 2020 raames ning EEAgaga koostööd tegevatele Lääne-Balkani riikidele;
- parandades poliitikakujundajate ja tarbijatega teabe vahetamist selle kohta, kuidas piirata tarbimise keskkonnamõtjusi ning arendada võimalusi säästvamateks toodeteks ja tootmiseks.

2.7 Maakasutus

Meie peamine eesmärk

Teavitada poliitikakujundajaid, valdkonnas tegutsejaid ja avalikkust sellest, kuidas üha intensiivsem kosmose- ja maapõhiste vahendite kasutamine tekitab konflikte ja võib põhjustada pöördumatuid muutusi, kasutades sel otstarbel ruumilise analüüsi platvormi, sihtotstarbelist maakasutuse modelleerimist ning sotsiaalmajandusliku statistika lõimimist kõrge eristusvõimega maateabe ja maakasutuse planeerimise teenustega, et analüüsida linnastumise ja maakasutuse protsesse.

Analüüs

Uues ELi Lissaboni lepingus rõhutatakse asjaolu, et Euroopa mandri säästva ruumilise arengu ja mitmetasandilise juhtimise jaoks on hädasti vaja poliitilist vahendit sektoripoliitika koordineerimise, seostatuse ja sünergiate tagamiseks. ELi territoriaalse tegevuskava rakendamise esimese tegevusprogrammi alusel püüeldakse eeskätt selle poole, et välja töötada tugev teadmiste ja hinnangute platvorm Euroopa mitmesuguste territooriumide seisundi, väljavaadete, suundumuste ja poliitiliste mõjude kohta.

Viimase kümne aasta jooksul on agentuur analüüsinud kosmose- ja maapõhiste vahendite kasutamise tõttu tekkinud konflikte Euroopas ning täheldanud, et neid konflikte on teravdanud linnastumine, transpordimahu suurenemine, põllumajanduslike prioriteetide muutumine, uued turismivormid, arenevad ühiskondlikud ootused seoses liikuvuse ja majutusega, demograafia ning kliimamuutustest põhjustatud pidevad muutused territooriumide maastikus, mis seavad ohtu ökoloogilise ja sotsiaalse taastumisvõime.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmiselt:

- integreerides kõik asjakohased geograafilis-ruumiliste andmete kogumid Euroopa tasandil ühise keskkonnateabe süsteemi, Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri ja maakasutuse andmekeskuse kaudu, sealhulgas operatiivne andmebaas mürakaartide kohta ning Reportneti rakendamisel keskkonnamüra direktiivi raames saadud andmed;
- tehes koostööd programmiga ESPON 2013, et määratleda uus territoriaalsete näitajate kogum ruumilise planeerimise toetamiseks ja eri arenguperspektiivide mõistmiseks ning seda kogumit katsetada;
- koostades hinnanguid Euroopa territoriaalsete sündmuste kohta, kasutades sel otstarbel ruumilise analüüsi täiustatud meetodeid, minevikusuundumusi, lähiprognose, tulevikku suunatud hinnanguid, poliitika tõhususe analüüse, sealhulgas eri arenguteede majanduslikud aspektid, tehes seejuures koostööd eelkõige regionaalpoliitika peadirektoraadi, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Eurostatiga;
- tehes koostööd Eurostati, ÜRO ja riikide statistikaametitega, et EEA maa-, vee- ja ökosüsteemide alane arvepidamine muutuks ÜRO keskkonnavalase arvepidamise raamistikus ülemaailmseks standardiks;
- kasutades täiel määral ära 2006. aasta andmebaasi Corine Land Cover ja sellega seotud andmebaase, eriti kõrge eristusvõimega teavet mulla isoleerimise kohta;
- toetades ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire maateenuste ja ülemaailmsete seiresüsteemide väljatöötamist;
- koostades valitud piirkondlikke ja temaatilisi hinnanguid (nt linna-, mägi- ja maapiirkondade, turismi, transpordi ja müra kaardistamise, mulla erosiooni mõjude, maahindade ja -maksude kohta) ning andes oma panuse 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruandesse ja Eureka 2012 algatusse.

2.8 Põllumajandus ja metsandus

Meie peamine eesmärk

Koostada terviklikke analüüse maakasutussuundumustest põllumajanduses ja metsanduses, hinnates nende majandusharude praegust ja tulevast mõju veele, pinnasele, õhukvaliteedile, bioloogilisele mitmekesisusele ja maastikele. See aitab hinnata ühiskonna uute vajaduste ning demograafiliste ja tehnoloogiliste suundumuste mõju looduskeskkonnale ning on lähtealuseks sektori- ja keskkonnapoliitika hindamisel ja sellega seotud tagasiside andmisel.

Analüüs

Euroopa põllumajandus- ja metsamaa kasutamine esmavajaliku materjali (toit, loomasööt, biomass energia tootmiseks ja tooraine saamiseks) saamise otstarbel esseisvatel aastakümnetel intensiivistub. Selle põhjuseks on uued vajadused, tehnoloogia areng (nt tselluloosi ensümaatiline lagundamine, toidu omaduste muutmine, põllukultuuride aretamine, sh geneetiliselt muundatud organismid jne) ning muutused põllumajandustavades. Metsandus ja põllumajandus annavad aina suurema panuse ehitiste, energia ja biomaterjalide jagatud lõppkasutusse, mis suurendab nõudlust maa järele. Kliimamuutuste oletatavad mõjud ning maa muutmine linna- ja teeninduspiirkondadeks suurendab survet vee- ja mullaressurssidele ning avaldab kahjulikku mõju ka bioloogilisele mitmekesisusele, maastikele ja õhukvaliteedile.

EEA on teinud tööd põllumajanduslike keskkonnanäitajatega, töötanud välja kõrge loodusliku väärtusega põllumajandusmaa kontseptsiooni ning uurinud poliitika integreerimist, nt seoses bioenergia tootmisega.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- integreerides majanduslikke ja biofüüsilisi mudeleid ja andmeid, et hinnata põllumajandus-, bioenergia- ja maaelu arengu poliitika arutelude tarbeks sotsiaalmajanduslike suundumuste keskkonnamõjude tõukejõude;
- laiendades koostöös komisjoni talituste ja ÜRO Keskkonnaprogrammiga valdkonnaga seotud näitajate kogumeid, ruumilisi analüüse ning põllumajandustavade ja uute maakasutussuundumuste andmebaase, mis sisaldavad andmeid nt toiduainete ning sööda- ja biomassitootmise koondmõju kohta veeressurssidele, väetiste ja pestitsiidide kasutusele, maaharimismeetoditele ja eluskarja pidamisele;
- koostades hinnanguid olulistel teemadel, nagu maakasutuse muutumisega seotud süsinikubilanss nii Euroopas kui ka terves maailmas, uurides keskkonnamõjusid, mida avaldavad võõrliigid ja eeskätt bioenergia ja kiudtaimede saamiseks kasutatavad geneetiliselt muundatud põllukultuurid;
- toetades jõupingutusi keskkonnavalas ja ökosüsteemi arvepidamises, et pakkuda sisendandmeid kliimamuutustega kohanemise ja kliimamuutuste mõju leevendamise analüüside tarbeks ning kasutada neid analüüse omakorda sisendandmetena EEA hinnangute, sealhulgas Eureka 2012 ja 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete koostamisel.

2.9 Energia

Meie peamine eesmärk

Koostada terviklikke ajakohastatud andmete, mudelite ja näitajate abil kontrollitud hinnanguid ja analüüse selle kohta, kuidas muutused energiavaldkonna poliitikas ja tegevuses aitavad kaasa kliimamuutuste mõju leevendamisele, mõjutavad inimtervist ja keskkonda ning edusamme ja tasuvust poliitika eesmärkide ja keskkonnatõhususe saavutamisel.

Analüüs

Võitluses kliimamuutustega mängib ka edaspidi keskset rolli energiapoliitika, mille raames tuleb samal ajal tagada energiavarustuskindlus Euroopas. Energia, sealhulgas taastuvenergia (nt bioenergia) tootmisel ja tarbimisel on inimtervisele ja keskkonnale õhusaasteainete heidete, jäätmetekke, pinnase kahjustumise, õlilekete jms kaudu märkimisväärne mõju. Euroopa Komisjon arendab edasi 2008. aasta detsembris kokku lepitud energia- ja kliimamuutuste poliitika õigusaktide paketti, sealhulgas seoses taastuvenergiaga, maanteetranspordi kütuse- ja energiatõhususega, süsiniku sidumise ja ladustamise raamistiku kehtestamisega ning näidiselektriijaamade rajamisega 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamise meetmeid. Jõupingutusi tuleb teha veel järgmistes valdkondades: energiatõhusus, energianõudluse vähendamine, tõelise rahvusvahelise energiaturu loomise soodustamine, energiaalaste teadusuuringute ja tehnoloogia arengu edendamine ning energiaküsimustes rahvusvahelise koostöö tegemise tugevdamine. Euroopa jõupingutused selles valdkonnas on tihedalt seotud kogu maailma jõupingutustega.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- töötades välja ja hoides ajakohasena energia- ja keskkonnanäitajaid ning parimat tava, mis põhinevad EEA-le, Rahvusvahelisele Energiaagentuurile (International Energy Agency, IEA), ÜRO Keskkonnaprogrammile, Eurostatile ja teistele komisjoni talitustele esitatud riiklikel andmetel ja tabelil;
- hinnates koostöös Euroopa Komisjoni, ÜRO Keskkonnaprogrammi ning teadusringkonna ja äriühingutega taastuvenergia tehnoloogiate keskkonnavalaseid piiranguid ja hüvesid, uute energiatehnoloogiate ja -allikate, sealhulgas biokütuste ja turbaalade, süsiniku sidumise ja ladustamise tehnoloogia kasutamist;
- ajakohastades korrapäraselt energia- ja keskkonnanäitajaid, sealhulgas energiatoetustega seotud näitajaid, ning pakkudes EEA terviklike hinnangute sisendandmeid;
- hinnates energia tootmise ja tarbimise survet keskkonnale, sealhulgas energiatõhusust ja -nõudlust käsitlevat poliitikat, kütuste valikut, kliimamuutuste mõjude leevendamise/ energiavarustuskindlusega seotud valikuvõimalusi ning nende valikuvõimaluste keskkondlike aspektidega (nt vee ja bioloogilise mitmekesisusega) seotud kulused, hüvesid ja kompromisse.

2.10 Transport

Meie peamine eesmärk

Hinnata transpordi mõjusid inimestevahelisele ja keskkonnale, kasutades sel otstarbel transpordi- ja keskkonnanäitajaid, -mudeleid ja -stsenaariume. See hõlmab muu hulgas transpordipoliitika keskkonnaga seotud eesmärkide saavutamisel tehtavate edusammude jälgimist ning ligipääsetavuse ja säästva liikuvuse jaoks uute lahenduste otsimist.

Analüüs

Transport on lahutamatu osa enamikus tegevustes, mis üheskoos moodustavad riigi sisemajanduse kogutoodangu aluse. Transpordi maht kasvab majandusega enam-vähem paralleelselt, mõjutades seega paljusid keskkonnaprobleeme, millest kõige olulisemad on kliimamuutused, elupaikade hävinemine, müra ja õhusaaste. Kuigi transpordisektori kasvuhooonegaaside heitkoguste suurenemine on viimasel ajal aeglustunud, näevad tulevikuprognosid ette heitkoguste märkimisväärset kasvu, kui ei rakendata edasisi leevendusmeetmeid.

Seetõttu kaalub EL mitmesugust poliitikat ja meetmeid, näiteks lennunduse hõlmamist ELi heitkogustega kauplemise süsteemi; autode süsinikdioksiidiheldete vähendamist ning infrastruktuuri maksustamise süsteeme. Siiski ei tohiks me transpordivaldkonnaga seostada üksnes kliimamuutusi; keskkonnanäitajate transpordi meetmete pakett on samm edasi arutelu edendamisel.

Laiemas mõttes juhib transpordipoliitika väljatöötamist eesmärk luua säästvam transpordisüsteem, mille keskmes on ligipääsetavus ja liikuvus, ent praegu pole see veel teostatav ega hõlbust keskkonnaseisundi paranemist. Peale üha kõrgemate eesmärkidele kasvuhooonegaaside heitkoguste vallas on tarvis püstitada sektorispetsiifilisi eesmärgi. Igakülgse kasu tagamiseks peaksid need eesmärgid hõlmama ka säästva transpordisüsteemi ja selle kasutamise kõiki peamisi aspekte (õhusaasteainete heited, müra, elupaikade hävinemine).

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- töötades välja, kasutades ja lihtsustades transpordi- ja keskkonnanäitajaid ning tehes koostööd Eurostati, rahvusvahelise

transpordifoorumi (International Transport Forum, ITF)/OECD ja Euroopa Komisjoniga, et täiendada EEA Eioneti partnerite kaudu toimuvat andmete kogumist eelkõige transpordimüra hindamise, maakasutuse ja kaubaveo mudelite vallas;

- koostades näitajatel põhinevaid hinnanguid transpordisektori edusammude kohta keskkonnanäitajate kaalutluste lõimimisel oma poliitikasse, kasutades neid hinnanguid sisendandmetena EEA korrapäraselt koostatavatesse terviklikesse ja valdkondadevahelistesse hinnangutesse;
- analüüsides liikluse osakaalu Euroopa suurlinnade õhukvaliteedis ja müras;
- kogudes kokku geograafiliselt määratletud andmeid transpordist pärit heidete kohta;
- pakkudes sisendandmeid rahvusvahelise lennundus- ja laevatranspordi keskkonnatõhususe parandamiseks ning nende transpordiliikide hõlmamiseks pärast Kyoto protokolliga rakendatavasse kliimamuutuste mõju leevendamise korda, pakkudes sel otstarbel asjakohast teavet peamiselt õhusaasteainete ja kasvuhooonegaaside heidete kohta;
- koostades koostöös transporditööstuse, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Euroopa Komisjoni talitustega stsenaariume säästva transpordisüsteemi jaoks, uurides energiatõhusust, säästvat liikuvust ja ligipääsetavust ning koostöötades naabruskonna ja piirkondliku arenguga, tehes sel otstarbel kindlaks mitmesugused võimalikud meetmed, tehnoloogiavõimalused, nõudluse juhtimise võimalused ja kasutajate käitumisvõimalused ning kirjeldades neid võimalusi.

3. strateegiline valdkond – terviklikud keskkonnahinnangud

Vajadus koostada Euroopa, selle naaberriikide ja kogu maailma eri geograafiliste piirkondade kohta keskkonnahinnanguid või nende koostamisele kaasa aidata üha kasvab. Need hinnangud on vajalikud suure hulga poliitiliste protsesside edusammude piiritlemiseks, toetamiseks ja hindamiseks. Samuti on suur nõudlus majandusteabe, tulevikuväljavaadete ja määramatust põhjustavate tegurite käsitlemise järele. Selline hinnangute arvu ja mitmekesisuse kasv tekitab aga siiski ebatõhusust, kattuvusi ja vastuolusid, mis võivad hinnangute mõjusust kahjustada.

EEA asutamismääruse kohaselt peab agentuur iga viie aasta järel avaldama aruande Euroopa keskkonna seisundi ja väljavaadete kohta. Järgmine aruanne tuleb esitada 2010. aastal. Alates tegevuse alustamisest on EEA avaldanud ka neli üleeuroopalist hinnangut, mis hõlmavad Ida-Euroopa, Kesk-Aasia ja Kaukaasia riike, ning kaks Vahemere piirkonda ja kaks Arktikat käsitlevat hinnangut. Peale selle pöörame üha rohkem tähelepanu stsenaariumide väljatöötamisele ja tuleviku-uuringutele, keskkonna- ja terviseprobleemide majanduslikule hindamisele ja ajaloolisele analüüsile, et parandada poliitika väljatöötamist ja otsuste tegemist ülimalt ebakindlates ja keerukates tingimustes.

Järgmise viie aasta jooksul koostab EEA oma peamise viieaastase perioodi aruande ja hinnangu ning töötab koostöös partneritega välja muid piirkondlikke, üleeuroopalisi ja ülemaailmseid hinnanguid ja abistab nende väljatöötamisel. Samuti on eesmärgiks ELi keskkonnavalitsuse tegevusprogrammidele tugeva aluse loomine.

Selleks et need hinnangud toetaksid otsuste tegemise protsesse ja poliitika väljatöötamist, pööratakse järjest enam tähelepanu neljale tegurile:

- terviklikud keskkonnapoliitika analüüsid ja hinnangud riiklikule ja piirkondlikule poliitikale ja meetmetele keskkonnakaitse tagamiseks, nt transpordis ja infrastruktuuris, põllumajanduses (biotehnoloogiad ja transgeensed organismid), energiatootmises ja tööstuses (säästev tootmine ja tarbimine ning nanotehnoloogiad), finantsvaldkonnas (kindlustus) ning kaubanduses (turustamine);
- otsuste tegemine ohtlikes, ebakindlates ja keerukates tingimustes ning otsuste tegemise abivahendite kasutamine;
- rohkemate sotsiaal- ja majandusanalüüside koostamine, et aidata juurutada keskkonna vastastikuse seostatuse ideed laiemasse ühiskondlikku mõtlemisviisi;
- stsenaariumide ja muude tulevikku suunatud meetodite kasutamise edendamine, et toetada säästvat tulevikku.

Selle strateegilise valdkonna tegevus jaguneb viieks teemaks:

- **Terviklikud keskkonnahinnangud**
- **Piirkondlik ja ülemaailmne hindamine**
- **Otsuste tegemise toetamine**
- **Majandus**
- **Strateegilised tulevikustsenaariumid**

3.1 Terviklikud keskkonnahinnangud

Meie peamine eesmärk

Koostada, avaldada ja edastada asjahuvilistele 2010. aastal uuenduslikku laadi aruanne Euroopa keskkonna seisundi ja väljavaadete kohta ning luua koostöös EEA võrgustike ja partneritega pikaajaline strateegia tulevaste ülemaailmsete, piirkondlike, temaatiliste ja valdkondlike hinnangute ning aruannete koostamise koordineerimiseks.

Analüüs

EEA-l on kohustus „*avaldada iga viie aasta järel aruanne keskkonna seisundi, suundumuste ja väljavaadete kohta, täiendades seda konkreetseid küsimusi käsitlevate aruannetega*” (EEA asutamismääruse artikkel 2). Järgmine aruanne keskkonna seisundi ja väljavaadete kohta tuleb avaldada 2010. aastal.

Viieaastaseid perioode hõlmavad EEA aruanded pakuvad strateegilist ülevaadet ning tulevikku suunatud hinnanguid keskkonnaküsimustest ELi liikmesriikide, kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide säästvuse kontekstis. Aruanded aitavad kaasa keskkonnaga seotud strateegilisele poliitikakujundamisele Euroopa tasandil, ELi keskkonnavalaste tegevusprogrammide ja strateegiate hindamisele ning tegevuskavade kindlaksmääramisele tulevikus.

2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruanne on hea vahend kuuenda keskkonnavalaste tegevusprogrammi ja ELi säästva arengu strateegia asjaomaste osade hindamise toetamiseks, et pakkuda perspektiivi järgmiste programmide väljatöötamisele, kasutades selleks tulevikusuundumusi ja -prognoose esilekerkivate probleemide kohta.

Pidades silmas laialdast huvi 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruande vastu, kujundatakse eri tooted ja multimeediavahendid sobivaks eri sihtrühmadele, sealhulgas temaatilised hinnangud ning riikide tasandil koostatavad hinnangud.

Uue strateegiaperioodi alguses pannakse paika hindamise uus täiustatud perspektiiv, mis võimaldab EEA-l täita oma peamist kohustust esitada viieaastast perioodi hõlmavaid aruandeid ning vastata arvukatele nõudmistele järjekindlalt, tulemuslikult ja tõhusalt.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- koordineerides sisendandmeid eri temaatilistest meetmetest, ühisest keskkonnateabe süsteemist ja Euroopa näitajate põhikogumitest (sealhulgas Eurostati hallatavatest kogumitest), et koostada temaatilistel näitajatel põhinev terviklik hinnang keskkonna suundumuste ja väljavaadete kohta Euroopas;
- juhtides konkreetsele riigile suunatud protsessi riigi analüüside ja tulemuskaardi väljatöötamiseks ning koostades selle põhjal kogemuste arvessevõtmiseks võrdleva hinnangu riigi tasandi tegevuse, valitseva olukorra ja meetmete kohta;
- parandades hinnangute edastamist ja levitamist mitmeväljundilise, kasutajasõbraliku ja mitmekeelse teabena;
- koostades tulevikku suunatud ning eri valdkondi hõlmava tervikliku hinnangu keskkonnaprobleemide kohta, milles vaadeldakse säästvuse vaatenurgast seda, kuidas keskkonnaprobleemide ning Euroopa ja ülemaailmsete sotsiaalmajanduslike arengute vastastikune toime võib mitmesuguste tõenäoliste stsenaariumide alusel avalduda ning kuidas need arengud Euroopat, selle naaberriike ja kogu maailma mõjutada võivad;
- töötades välja terviklike keskkonnahinnangute pikaajalise piirkondliku strateegia viieaastase aruandetsükli jaoks, täites nõudlust muude piirkondlike, ülemaailmsete ja konkreetsetele teemadele suunatud hinnangute järele.

3.2 Piirkondlik ja ülemaailmne hindamine

Meie peamine eesmärk

Kavandada, ette valmistada, soodustada ja teostada piirkondlikke hindamisi, et toetada mitmesuguseid poliitikavaldkondi ja poliitilisi protsesse kooskõlas EEA terviklike hinnangute pikaajalise strateegiaga ja viieaastase tsükliga aruandlussüsteemiga.

Analüüs

Teatavaid piirkondi Euroopas, näiteks rannikualasid või mäestikke iseloomustavad ühised geograafilised ja keskkondlikud mudelid. Ühest küljest osutavad need Euroopa maastiku mitmekesisusele ning teisest küljest teatavatele suunatud protsessidele ja poliitikale või üldisemalt võttes territoriaalsele ühtekuuluvusele. Nende mitmekesiste piirkondade (näiteks ranniku-, linna-, maa- ja mägipiirkondade) keskkonnaanalüüs põhineb seega asjaomaste piirkondade konkreetsetel sotsiaalmajanduslikel näitajatel ning praegustel ja mineviku maakasutusviisidel. Sellel on olulised tagajärjed, sest poliitikas ja otsuste tegemise stsenaariumides tuleb arvestada laialdaste vastastikuste mõjutustega, näiteks valglinnastumine maapiirkondadesse, rannikupiirkondades toimuva linnastumise mõju ökosüsteemi teenustele, mägipõllumajanduse roll kõrge loodusliku väärtusega põllumajandusmaa säilitamisel. EEA osaleb paljude piirkondlike hinnangute koostamises ning keskkonnaseisundi aruandlusprotsessides.

Näidete hulka kuulub töö Euroopa naabruspoliitika ja Kesk-Aasia strateegia alusel, tulemuskaardi koordineerimine ja väljatöötamine Vahemere piirkonna algatuse Horizon 2020 protsessi kontekstis, et mõõta edusamme kokkulepitud näitajakogumi alusel, ÜRO Peaassamblee raames teostatav hinnangute üldhindamine eesmärgiga töötada välja merekeskkonna regulaarne hindamisprotsess, Arktika hinnangud ning oluliste ökosüsteemide, näiteks märgalade ja mäestike hinnangud.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmisel:

- pakkudes linke ja hõlpsat juurdepääsu ühisele keskkonnateabe süsteemile, Reportnetile ja mitmesugustele tervikliku hindamise vahenditele, et võimaldada laiemal üldsusel neid väljatöötatud vahendeid paremini kasutada;

- tehes koostööd Vahemere tegevuskava raames ning Eurostati ja teiste partneritega, et korraldada korrapäraselt aruandlusprotsessi kooskõlas algatusega Horizon 2020, avaldades iga viie aasta järel ning üle aasta aruandeid Vahemere piirkonna keskkonna kohta;
- kavandades ja koostades viienda üleeuroopalise hindamisaruande;
- võttes ekspertrühmades osalemise ja komisjonide eesistumise kaudu osa ÜRO Peaassamblee teostatavast merekeskkonna hinnangute hindamisest, ÜRO Keskkonnaprogrammi ülemaailmse keskkonnaülevaate koostamisest, muust ÜRO Keskkonnaprogrammi varajase hoiatamise ja hindamise osakonna (Division of Early Warning and Assessment, DEWA) tegevusest ning muudest ÜRO hindamistest;
- tehes kindlaks vajadused konkreetsete erihindamiste järele Arktika keskkonna seisundi kohta ja koostades need hinnangud;
- tehes kindlaks vajadused asjakohaste hinnangute väljatöötamise järele, millega täiendada ühtekuuluvuspoliitikat, ruumilist planeerimist ning ökoloogiliselt seotud piirkondade käsitlemist (nt rannikualad, sisemered, linna-, maa- ja mägipiirkonnad), ja koostades need hinnangud;
- parandades terviklike hinnangute olulisust ja aluseid käsitleva teabe edastamist ja levitamist mitme väljundi kaudu, kasutajasõbralikult ja mitmekeelselt.

3.3 Otsuste tegemise toetamine

Meie peamine eesmärk

Edendada süsteemiteaduse tagajärgede, eri põhjuslike seoste, määramatuse ning teadmiste allikate paremat ja laiemalt aktsepteeritavat mõistmist, et toetada õigeaegset, osavõtlikku, jõulist ja kohanemisvõimelist otsuste langetamist.

Analüüs

Kasvamas on teadusringkondade teadlikkus sellest, et keskkonna-, ökoloogilised ja terviseprobleemid on keerukamad, et neil on rohkem põhjuslike seoseid ja et nad on omavahel enam seotud kui varem arvati. Süsteemiteadus, mittelineaarsed dünaamikad ja muutuvus iseloomustavad paljusid keskkonna- ja terviseprobleeme nagu näiteks kliimamuutused; neli prioriteetset haigust ja tervisehäiret ELi keskkonna ja tervise tegevuskavas; ökosüsteemide tervis; bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. Selleks et kahjusid ettevaatlikult vältida, peavad valitsuste ja üha enam ka kodanikuühiskonna võetavad õigeaegsed vastumeetmed sellistes keerukates ökoloogilistes ja bioloogilistes süsteemides ilmnevatele häiretele hõlmama pehmemate meetmete võtmist ning mõnikord ka teistsugust liiki tõendite otsimist (nt kohalikud teadmised või asjakohased teadmised täpsete andmete asemel). Sellised otsused tuleb langetada laiema teadmistepagasi taustal, mis on osaliselt saadud üldsuse panusest, ning seejuures peab tõusma teadlikkus varem võetud meetmete või tegevusetuse tulemuslikkusest ja tagajärgedest seoses esilekerkivate probleemide ja varajaste hoiatustega.

Samuti on üha olulisem, et avalikkus ja sidusrühmad võtaksid osa otsuste tegemisest keerukate süsteemidega seotud küsimustes, näiteks: vesikondade majandamine; strateegiline mõjuhindamine; kliimamuutustega kohanemine; maaviljelus; looduskaitse; ruumiline planeerimine; strateegiliste tulevikustsenaariumide väljatöötamine; transpordi, vee, energia ja loodusvarade kasutamise nõudluse juhtimine ning keskkonnamuutuste pidev jälgimine.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- teostades tehtud keskkonnaalaste otsuste retrospektiivseid analüüse (nt aruanne „Late lessons from early warnings“, 2. osa), et pakkuda laiemat teadmistepagasi, mille alusel kindlaks määrata ja rakendada tulevase poliitilisi meetmeid, mis oleksid õigeaegsed, jõulised ja kohanemisvõimelised;
- edendades ootamatute sündmuste suhtes tundlike parameetrite pikaajalist jälgimist, et paremini prognoosida häireid bioloogilistes ja tervisesüsteemides;
- uurides eri viise, kuidas avalikkust tekkivate ökoloogiliste ja terviseprobleemide kindlakstegemisse ja lahendamisse tõhusalt kaasata;
- töötades välja ja kasutades otsuste tegemise abivahendeid olulistes valdkondades, nagu kliimamuutuste, kohanemise, ökosüsteemide väärtuse ja haavatavuse hindamine;
- analüüsides ja aidates ühtlustada läbipaistvamaid lähenemisviise teaduslike ja muude teadmiste hindamisele, näiteks kohalike teadmiste hindamisele, ning toetades ettevaatuspõhimõtte laialdasemat kasutamist;
- parandades ja lihtsustades öko- ja bioloogiliste süsteemide põhjuslike seoste ja määramatuse kirjeldamiseks kasutatavat terminoloogiat, edendades sellise terminoloogia ulatuslikku kasutuselevõttu;
- arendades koostöös partneritega sellise kohtupraktika paremat mõistmist, mis peegeldab asjakohaselt keskkonnavajadusi;
- tõstes eri sidusrühmadele mõeldud seminaride kaudu kõnealustes küsimustes teadlikkust.

3.4 Majandus

Meie peamine eesmärk

Toetada ja koostada terviklikke majandusanalüüse, seostades modelleerimisel valdkondi (bioloogiline mitmekesisus, kliimamuutused, meri, ruumiline planeerimine, keskkond ja tervishoid) ja tõukejõude (põllumajandus, transport, (bio)energia), keskendudes seejuures poliitilise tegevusetuse maksumusele, meetmete võtmise maksumusele, keskkonna paranenud kvaliteedist ja parematest ökosüsteemi teenustest saadavatele hüvedele, samuti turupõhiste vahendite ning ökoloogilise maksureformi eesmärkidele ja mõjule. Selle tegevuse juures on põhiline andmehoidlate haldus.

Analüüs

Ebapiisava tegutsemise või tegevusetuse puhul pööratakse üha enam tähelepanu majanduslikule kahjule ja heaolu vähenemisele. Samas nõuavad poliitika ja meetmed tõhusaid ja odavaid lahendusi. Keskkonnanalüüside ja -hinnangute majanduslik tegur tugevneb, nagu nähtub selliste meetodite arengust nagu poliitilise tegevusetuse maksumuse eelanalüüs, mõjuhinnangud, terviklikud analüüsid ning järelhindamised. Turupõhistes vahendites nähakse aina suuremat kokkuhoiuvõimalust ning ökoloogilise maksureformi eesmärk on keskkonnanalaste, rahanduslike ja sotsiaalsete eesmärkide sobitamine.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- arendades andmete kogumist ning tegutsemise ja tegevusetuse majanduslike tagajärgede hindamist;
- teostades majandustegurite, keskkonnaprobleemide ja poliitikavahendite tervikliku analüüsi;
- koostades andmekogusid ja hinnanguid turupõhiste lahenduste ja ökoloogilise maksureformi rolli kohta;
- kasutades andmeid ökosüsteemi teenustele ja inimeste heaolule tekitatud turu- ja turuvälise kahju ulatuse hindamisega seotud tegevusetuse maksumuse kohta sisendina Euroopa ökoloogilise hindamise programmides;
- tehes terviklikke analüüse peamiste tõukejõudude ja lahenduste keskkonnanalaste tagajärgede ja ressursikasutuse tõhususe kohta, keskendudes seejuures turupõhiste lähenemisviisidele, näiteks süsinikuturgudele ja ökoloogilisele maksustamisele;
- tehes analüüse ökoloogilise maksureformi kohta, käsitledes seda meetmena keskkonnanalaste, majanduslike/rahanduslike ning sotsiaalsete eesmärkide pikaajaliseks säästlikuks kokkusobitamiseks;
- arendades meetodeid, sealhulgas uuringutulemuste ülekandmise meetodit, et parandada turuväliste toodete väärtuse hindamise juhtumiuuringute tulemusi ning väärtuse hindamist maa- ja ökosüsteemide arvepidamises.

3.5 Strateegilised tulevikustsenaariumid

Meie peamine eesmärk

Aidata laiendada strateegiliste otsuste tegemist EEA peamiste klientide ja partnerite seas, arendades edasi stsenaariumidel põhinevaid hinnanguid teatavates valdkondades, näiteks EEA peamiste hinnangute tulevikuväljavaateid hõlmavat osa, edendades suutlikkuse arendamise meetmeid ning kasutades paremini ära käigus olevaid protsesse, kättesaadavat teavet ja meetodeid, et pakkuda edaspidi kasutajatele võimalusi vastavalt nende vajadustele.

Analüüs

Tuleviku-uuringud ja eriti otsuste langetamise stsenaariumid on muutunud üha olulisemaks vahendiks, kuna aina suuremal määral ilmneb keskkonnaprobleemide keerukus, suurenenud riskid ja määramatus.

Esimestel tegevusaastatel koondas EEA sellealased jõupingutused tulevikuväljavaadete lõimimisele oma peamistesse ELi hõlmavatesse hinnangutesse (keskkonna seisundi ja väljavaadete aruanne) ning ühenduse keskkonnapoliitika rakendamise uurimisele, kasutades sel otstarbel eesmärgi saavutamise protsessi analüüsi. Pärast seisundi ja väljavaadete viie aasta kohta esitatud aruandes (1999) esitatud analüüsi ning asutamismääruse muutmist paluti EEA-l lülitada oma hinnangutesse ka tulevikuväljavaated.

Selle tulemusena avarus EEA töö temaatilistes valdkondades väljapoole keskkonna seisundi ja väljavaadete aruandeid ning üle kehtivate õigusaktide ja Euroopa piiride. Viimase strateegilise perioodi ajal on töö põhiosa koosnenud ulatuslikest hindamisprotsessidest, mis olid seotud 2005. aastal viie aasta kohta esitatud aruandega keskkonna seisundi ja väljavaate kohta ning 2007. aastal Belgradis toimunud konverentsi „Environment for Europe“ materjalidega. Peale selle aidati kaasa ÜRO Keskkonnaprogrammi globaalsete keskkonna väljavaadete (Global Environmental Outlook) protsessile. Tunnustatud PRELUDE-stsenaariumidega tehtud töö kaudu demonstreeriti põhjalikult võimalust kasutada stsenaariume küsimuste piiritlemiseks poliitikakujundamise tsükli varastes etappides ning strateegilise mõtlemisviisi ajendamiseks poliitikakujundamisel.

Tegevus

Eesmärgi saavutame järgmiselt:

- jätkates käigus olevate EEA hindamisprotsesside toetamist, eeskätt tulevikuanalüüsi 2010. aasta keskkonna seisundi ja väljavaadete aruande ning Euroopa ökosüsteemi hinnangu (Eureca 2012) jaoks;
- edendades stsenaariumide ja lähiproгноoside meetodite kasutamist strateegiliste otsuste tegemisel, töötades välja suuniseid, parimat tava ja veebipõhiseid koolitusvahendeid;
- algatades uusi tulevikku suunatud/stsenaariumide hindamisi konkreetsetes valdkondades, piirkondades ja küsimustes;
- uurides täpsemalt stsenaariumide praeguse kasutuse mõjusid ja tõhusust strateegiliste keskkonnavalaste otsuste tegemisel;
- jätkates tulevikku käsitleva teabe süsteemide arendamist ühise keskkonnateabe süsteemi kaudu ning töötades välja vastavatele olukordadele paremini kohandatud vahendeid tulevikku käsitleva teabe haldamiseks;
- tugevdades koostööd riikidega ja valdkonna muude tähtsamate tegijatega (nt keskkonnakaitse peadirektoraadi, Teadusuuringute Ühiskeskuse ja Eurostatiga) eesmärgiga moodustada strateegilisi partnerlusi asjakohaste teabekeskuste ja uurimisprogrammidega, et edendada suutlikkuse arendamist, parandada metodoloogilisi lähenemisviise ning laiendada neid asjakohastel juhtudel äriühingutele ja vabaühendustele.

4. strateegiline valdkond – teabeteenused ja teabevahetus

Nõudlus hõlpsasti mõistetava, ajakohase teabe järele on märkimisväärselt kasvanud, seda isegi 2004.–2008. aastate strateegia rakendamise ajal. Sellist teavet nõuavad nii poliitiliste otsuste tegijad kui ka Euroopa kodanikud, kes üha enam soovivad, et avalik-õiguslike asutuste pakutav teave oleks täielikult läbipaistev. Sellise suundumuse taustal pakub infotehnoloogiate kiire areng meile tõhusamaid suhtlusvahendeid.

Järgmise viie aasta jooksul püüab EEA pakkuda Euroopa otsusetegijatele ja kodanikele sõltumatut teavet teadlike keskkonnavalikute tegemiseks ning keskkonnavalase teadlikkuse tõstmiseks, edastades EEA sõnumeid läbipaistval ja arusaadaval viisil võimalikult paljudele inimestele.

EEA teabeteenuseid ja teabevahetust täiendavad kogu Euroopas paljud algatused, mida EEA on kutsunud toetama, sealhulgas ühine keskkonnateabe süsteem, INSPIRE-direktiiv ruumiandmete infrastruktuuri rajamise kohta, Århusi konventsioon keskkonnainfo kättesaadavuse kohta ning ülemaailmne keskkonna- ja turvaseire – Euroopa Liidu tehniline lipulaev, mille eesmärk on kohapeal ja kosmoses teostatava seire integreerimise parandamine.

Strateegia rakendamise käigus kavatseb EEA teha oma veebisaidist kogu maailmas tunnustatud portaali, kus pakutakse õigeaegset ja asjakohast teavet Euroopa keskkonna seisundi ja väljavaadete kohta. Eesmärk on pakkuda EEA mitmekeelsele kasutajaskonnale hõlpsasti loetavaid, kasulikke ja sisukaid teabematerjale ning -teenuseid.

Veebisait peaks olema üles ehitatud interaktiivse saidi ja portaalina, kus saab hoida dokumente ning mis toetab kahesuunalist teabevahetust ja võimaldab kaasa aidata keskkonnahariduse kvaliteedi ja leviku parandamisele.

Ka edaspidi keskendume regulaarsete veebiuudiste avaldamisele ning multimeediavahendite kasutamisele parimal võimalikul viisil, et maksimeerida EEA sõnumite ulatust ja mõju.

Töö selles strateegilises valdkonnas hakkab toimuma kahel teemal:

- **Ühine keskkonnateabe süsteem**
- **Teabevahetus**

4.1 Ühine keskkonnateabe süsteem

Meie peamine eesmärk

Koondada praegused aruandlussüsteemid detsentraliseeritud süsteemide võrgustikuks, mis võimaldab interneti kaudu juurdepääsu andmetele, mida hallatakse võimalikult algallika lähedal, ning parandab teabe kvaliteeti ja õigeaegsust. EEA ja Eionet hakkavad süsteemi rakendamiseks tegema koostööd Euroopa Komisjoni ja teiste rahvusvaheliste sidusrühmadega. EEA saavutab selle eesmärgi, toetudes aruandluse jaoks arendatud süsteemidele ja vahenditele (Reportnet), e-valitsusega seoses esilekerkivatele algatustele, Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuurile, ülemaailmsele keskkonna- ja turvaseirele, ülemaailmsele Maa jälgimisele (Global Earth Observation, GEO) ning Maa jälgimise süsteemide süsteemile (GEOSS).

Analüüs

2008. aasta veebruaris võttis Euroopa Komisjon vastu teatise, millega tehti ettepanek parandada, uuendada ja lihtsustada kasutusel olevaid keskkonnateabesüsteeme, luues selleks ühise keskkonnateabe süsteemi.

Ühine keskkonnateabe süsteem on jagatud, integreeritud, veebipõhine teabesüsteem, mis põhineb avalike keskkonnaandmete ja teabe pakkujate võrgustikul. See on üles ehitatud liikmesriikides ja ELi institutsioonides, eelkõige EEAs ja Eionetis kasutatavale e-infrastruktuurile, süsteemidele ja teenustele.

Süsteemi eesmärk on tõhusamalt koondada kõik kättesaadavad andmed ja kogu teave ELi keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide kohta, sealhulgas Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri ruumilise teabe infrastruktuuri rakendamise kohta, ning muud esilekerkivate keskkonnavalaste prioriteetidega seotud andmed ja reaaliajased vaatlused ning ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire teenused. Süsteem pakub hõlpsasti kättesaadavat teavet nii poliitikakujundajatele kui ka kodanikele. Peamine väljakutse on ühise keskkonnateabe süsteemi arendamine platvormiks, mida saab kasutada ka kahesuunaliseks suhtluseks keskkonna teemal, nimelt kasutajatele võimaluse andmine oma teavet üles laadida ja seda teistega nii kohalikul kui ka ülemaailmsel tasandil jagada.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmisel:

- tehes kõnealuse ühise teabe jagamissüsteemi koostalitlusvõimelisel rakendamisel kohalikul tasandil ülemaailmseni koostööd Eioneti, Euroopa Komisjoni (eelkõige EEA, Teadusuuringute

Ühiskeskuse, komisjoni keskkonna peadirektoraadi ja Eurostati koostegevuse ning kümne keskkonnaandmete keskuse kaudu) ja EEA Euroopa teemakeskustega;

- kohandades Reportneti järk-järgult nii, et sellest saaks vahend kavandatava läbivaadatud ühtlustatud aruandluse direktiivi toetamiseks ning andmete veebis kättesaadavaks tegemise protsessi kiirendamiseks;
- keskendudes Euroopa andmete haldamisele, sealhulgas töhustades prioriteetseid andmevoogusid Eionetiga, ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire kohapealse seire valdkonna koordineerimisele ning viie keskkonnaandmete keskuse juhtimisele, et pakkuda Euroopa keskkonnavalaste andmekogude arvukaid ressursse mitmesugustele kasutajatele sobivas vormis;
- arendades EEA ruumiandmete infrastruktuuri kooskõlas Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuuri tulevaste rakenduseeskirjadega, et sellest saaks ühise keskkonnateabe süsteemi põhitala;
- töötades välja õhu, mere ja maa keskkonnaseire ning -vaatlusega seotud rakendusi ja teenuseid, kasutades täiustatud kohapealses ja kosmoses teostatavas seires ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire ning GEO/GEOSSi vahendeid;
- tagades süsteemihoolduse ja -halduse, pakkudes kõrge kvaliteedilisi andme- ja teabeteenuseid ööpäevaringselt igal nädalapäeval;
- parandades pidevalt EEA veebisaiti, et see oleks peamine Euroopa keskkonna kohta õigeaegset ja asjakohast teavet pakkuv portaal.

4.2 Teabevahetus

Meie peamine eesmärk

Pakkuda teenuseid EEA peamistele sihtrühmadele — Euroopa otsusetegijad ja mõjurühmad –, pöördudes samas võimalikult paljude isikute poole, tehes sel otstarbel tihedat koostööd EEA institutsiooniliste võrgustikega kogu Euroopas ning rahvusvahelise ja riikide meediaga; edendades EEA strateegilisi sõnumeid proaktiivsel ja operatiivsel viisil, et toetada poliitilisi ja ühiskondlikke tegevuskavasid; töötades Euroopa kodanike jaoks keskkonna teemal välja rohkem hariduslikke materjale; rajades tõhusa kahe-suunalise teabevahetuse; pidades dialoogi sihtrühmadega, et teha kindlaks nende teabevajadused, ning esitades õiget teavet õigel ajal, et sellel oleks võimalikult suur mõju.

Analüüs

Meie teabevahetusstrateegia on pidevalt ajakohastatav dokument, mis on kavandatud eesmärgiga pakkuda Euroopa otsusetegijatele ja kodanikele sõltumatut teavet teadlike keskkonnaalaste valikute tegemiseks; keskkonnaalase teadlikkuse tõstmiseks, edastades EEA sõnumeid läbipaistval, arusaadaval viisil võimalikult laiale üldsusele; kogu Euroopas teadlikkuse tõstmiseks keskkonnaalase hariduse olulisusest; agentuuri ja tema võrgustiku maine tõstmiseks õigeaegse, sihtotstarbelise, asjakohase ja usaldusväärse Euroopa keskkonnateabe põhilise pakkujana.

Tegevus

Eesmärgi saavutamise järgmiselt:

- kohandades agentuuri väljundeid arvukatele konkreetsetele eesmärkidele ja kasutajatele ning kasutades nende edastamiseks mitmesuguseid kanaleid;
- täites nõudlust lühikeste, hõlpsasti loetavate esitluste järele meie peamistest väljunditest kõnelevate sõnumite kohta — selle järele on soovi avaldanud kõik meie sihtrühmad, nii erialaekspertid kui ka üldasjatundjad;
- investeerides EEA veebisaidi multimeediasisusse, et sellest saaks ülemaailmselt tunnustatud portaal, mis pakub Euroopa keskkonna seisundi ja väljavaadete kohta õigeaegset ja asjakohast keskkonnaalast teavet;
- integreerides EEA teabevahetusalgatused Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi keskkonnaalaste tegevuskavadega ning Euroopa eri piirkondade ühishuvidega;
- laiendades haaret, et hõlmata suuremal määral keskkonnaalase poliitika kujundamisse, uurimistöösse ja haridusse kaasatud valdkondi ning rahuldada võimaluse korral nende valdkondade nõudmised keskkonnateabe järele;
- tugevdades ja laiendades EEA meediavõrgustikku ning kasutades seda oma sõnumite mõju mitmekordistamiseks ja agentuuri nähtavuse suurendamiseks keskkonnateabe olulise pakkujana;
- kehtestades agentuuris kogu personali hõlmava teabevahetusprogrammi, edendades EEA sisemist teabevahetust ja personali teabevahetuskoolitust;
- kehtestades sihipärasemad lähenemisviisid seoses meediaga, valides kasutatava meediakanali olenevalt sõnumitest, mida tahame edastada, ja sihtrühmadest, kelleni soovime jõuda;
- koostades veebipõhiseid harivaid materjale;
- tugevdades suhtlust noortega, kohandades EEA põhisõnumeid eri väljundite jaoks, mis sobivad lastele ja laiemateks hariduseesmärkideks;
- jälgides oma tegevuse tõhusust, et tagada kahepoolne teabevahetus ja dialoog.

Eelarveproгноos

Eelarve			
Aasta	ELi baasfinantseerimine	Mitte-ELi liikmesriikide osamaksed	Kogueelarve
2009	34 560 000	5 067 000	39 627 000
2010	35 251 000	5 101 173	40 352 173
2011	35 956 020	5 135 976	41 091 996
2012	36 675 140	5 171 415	41 846 555
2013	37 408 643	5 207 500	42 616 144

Töötajate arv	
Aasta	Koosseisuliste töötajate koguarv
2009	178
2010	183
2011	183
2012	183
2013	183

Eelarve tingimused ja eeldused

- ELi baasfinantseerimine kasvab 2%.
- Kogueelarve ei sisalda eriotstarbelisi tulusi teistelt peadirektoraatidelt: see sisaldab ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire 3 miljonit eurot (2009–2012) ja Euroopa naabruspoliitika 5 miljonit eurot (2009–2012).
- Aastateks 2010–2013 on lisatud veel 5 lepingulise töötaja ametikohta ülemaailmse keskkonna- ja turvaseireks.

Euroopa Keskkonnaagentuur

EEA strateegia 2009–2013
Mitmeaastane tööplan

Luksemburg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 — 42 lk — 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9213-011-4

DOI 10.2800/13499

Euroopa Keskkonnaagentuur
Kongens Nytorv 6
DK-1050 Kopenhaagen K
Taani

Tel: +45 33 36 71 00
Faks: +45 33 36 71 99

Veebisait: eea.europa.eu
Päringud: eea.europa.eu/enquiries
TH-80-09-543-ET-C
DOI 10.2800/17080

